

LUDVIKA
KOMMUN

LUDVIKA
EN UNGDOMSKOMMUN

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken 2015

LUDVIKA KOMMUN • MARS 2016 • SAMMANSTÄLLD AV ENKÄTFABRIKEN

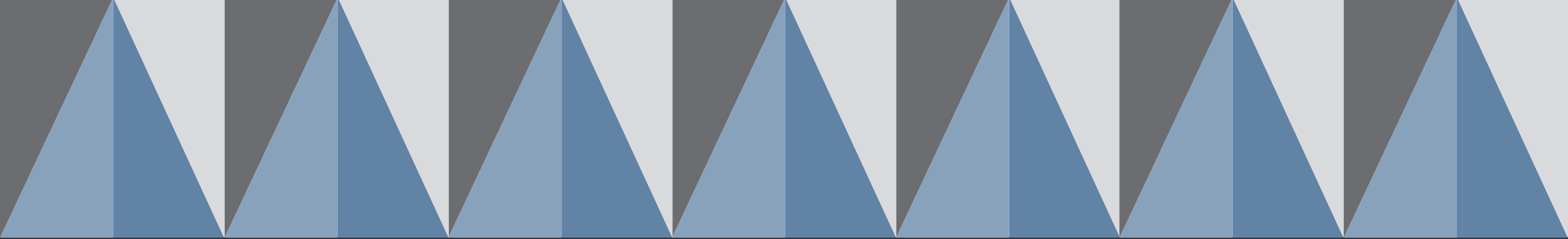
Titel: Lokal Uppföljning av Ungdomspolitiken
Författare: Cecilia Helander, Enkätfabriken
Uppdragsgivare: Ludvika kommun
Datum: 2016-03-21

Innehållsförteckning

Sammanfattande reflektioner	5
Om undersökningen	6
A. Bakgrundsfrågor	7
B. Fritid	11
C. Skola.....	17
D. Politik och samhälle	23
E. Trygghet	29
F. Hälsa	33
G. Arbete	40
H. Framtid	42
I. Fördjupad analys	47

RAPPORTEN ÄR FÄRGKOORDINERAD!

Hitta den del du vill läsa om genom att titta på färgen i avsnittens högra kant

*”Kanske att försöka utvidga
möjligheterna för ungdomar i
kommunen, på så sätt så tjänar
ju även kommunen och de
bosatta ungdomarna på det”*

Sammanfattande reflektioner

För att få en bild av ungdomars situation genomförs sedan 11 år Lupp-enkäten i Ludvika kommun. Hösten 2015 besvarade cirka 230 elever på högstadiet och drygt 200 på gymnasiet enkätens frågor. Sammanfattningen fokuserar på de frågor i Lupp som har koppling till kommunens två verksamhetsmål som direkt rör ungdomar. Vi rekommenderar dock att man läser hela rapporten för att få en mer heltäckande bild av ungdomars livssituation i Ludvika 2015.

Riksdagen beslutade 2014 om en ny nationell ungdomspolitik. Alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att utforma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Ungdomars inflytande, egen försörjning och psykisk hälsa är tre prioriterade områden¹.

För perioden 2016-2020 har Ludvika kommuns högsta politiker beslutat om fem övergripande verksamhetsmål inom tre prioriterade områden. Barn och unga är ett av dessa områden med två övergripande mål: Ludvika ska vara en av landets bästa skolkommuner och en bra kommun att växa upp i. Från Lupp hämtas tre av de sex mått som används för att mäta viktiga aspekter av målen. Ludvikas politiker har också fastställt vilka förbättringar man vill se de närmaste åren, i form av s.k. målvärden för måtten.

LUDVIKA KOMMUNS MÅLOMRÅDEN OCH ÖVERGRIPANDE VERKSAMHETSMÅL 2016-2020	
Strategiska målområden	Kommunövergripande verksamhetsmål
Barn och unga	En av landets bästa skolkommuner
	En bra kommun att växa upp i
Arbete och näringsliv	En tillväxtkommun
Livsmiljö	En bra kommun att leva i
	En miljövänlig kommun

¹ Regeringens proposition 2013/14:191

EN AV LANDETS BÄSTA SKOLKOMMUNER

- ▶ De allra flesta ungdomar i Ludvika är nöjda med skolan i stort, med lärarna (nästan 9 av 10) och med undervisningen (nästan 9 av 10). Generellt sett är gymnasieeleverna mer nöjda än högstadieeleverna.
- ▶ Flertalet ungdomar trivs med stämningen på sin skola (nästan 8 av 10). Även vad gäller denna fråga är unga på gymnasiet mer nöjda än unga på högstadiet.
- ▶ Trots att många alltså trivs med stämningen på skolan, svarar ungefär var fjärde elev på högstadiet att det förekommer våld och rasism där. På gymnasiet tycks rasism vara lika utbredd, medan det är betydligt färre som svarar att det förekommer våld på skolan.

EN BRA KOMMUN ATT VÄXA UPP I

- ▶ Frågan i Lupp om ungdomars framtidstro är ett mått för kommunens mål "En bra kommun att växa upp i". Mer än 9 av 10 ungdomar i Ludvika ser mycket eller ganska positivt på framtiden, något fler på gymnasiet än på högstadiet. Ludvikas ungdomar har nästan exakt samma positiva framtidstro som genomsnittet för övriga drygt 40 kommuner som gjorde Lupp 2015.
- ▶ Lupp-frågan om ungdomars möjlighet att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i Ludvika kommun är ett annat mått för målet "En bra kommun att växa upp i". På högstadiet anser 20 % att de har stora eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter, medan motsvarande siffra på gymnasiet är 12 %. Jämfört med för fem år sedan är det 2015 betydligt fler på högstadiet som anser sig kunna påverka dem som bestämmer. Även på gymnasiet syns en positiv utveckling, även om andelen har varierat mellan åren. Trots uppgången är det fortfarande färre Ludvikaungdomar som 2015 upplever att de kan påverka sina beslutsfattare, jämfört med genomsnittet för övriga Lupp-kommuner.
- ▶ Andelen unga som har upplevt otrygga situationer är ytterligare ett mått för målet "En bra kommun att växa upp i" som hämtas från Lupp. Måttet avser de som under det senaste halvåret uppger att någon eller några av följande situationer har inträffat: någon har hotat mig, någon har stulit från mig, jag har blivit utsatt för misshandel respektive jag har blivit utsatt för sexuellt våld/utnyttjande. Mellan 2014 och 2015 gjordes sådana förändringar i Lupp-enkäten att det tyvärr inte kan redovisas en siffra för 2015 som är direkt jämförbar med åren dessförinnan.
- ▶ Tjejer på högstadiet är den grupp som känner sig mest utsatta för mobbning, kränkningar, utfrysning och orättvis behandling.

Sammanfattande reflektioner

LUDVIKA KOMMUNS ÖVERGRIPANDE MÅL INOM OMRÅDET BARN OCH UNGA

EN AV LANDETS BÄSTA SKOLKOMMUNER	Utfall 2014	Utfall 2015	Målvärde 2016	Målvärde 2017	Målvärde 2018	Målvärde 2019	Målvärde 2020
Kommunranking för genomsnittligt meritvärde åk 9 (1=bästa kommun av 290)	271	247	215	..	..	..	72
Kommunranking för genomsnittlig betygspoäng gymn åk 3 (1=bästa kommun av 290)	228	195	200	..	..	..	72

EN BRA KOMMUN ATT VÄXA UPP I	Utfall 2014	Utfall 2015	Målvärde 2016	Målvärde 2017	Målvärde 2018	Målvärde 2019	Målvärde 2020
Andel ungdomar med framtidstro (Lupp)	54%	92%*	58%	..	..	..	72%
Andel ungdomar med möjligheter att påverka dem som bestämmer i kommunen (Lupp)	13%	16%	15%	..	..	..	35%
Andel ungdomar som har upplevt otrygga situationer (Lupp)	6%	saknas**	6,5%	..	..	..	2%
Andel öppet arbetslösa unga vuxna	6,1%	8,4%	9%	..	..	..	4%

*) Mellan 2014 och 2015 gjordes flera större förändringar i Lupp-enkäten. Utfallet för 2015 är inte jämförbart med utfallet för 2014.

***) Mellan 2014 och 2015 gjordes flera större förändringar i Lupp-enkäten. Utfallet för 2015 kan inte redovisas.

Om undersökningen

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, MUCF:s (tidigare Ungdomsstyrelsen) Lupp-undersökning har 2015 genomförts i Ludvika kommun på högstadiet i årskurs 8 samt på gymnasiet i årskurs 2. Det är 11:e året som Ludvika gör denna Lupp-undersökning. Som en del i Region Dalarnas strategi om att bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion har alla kommuner i Dalarna år 2015 genomfört Lupp-enkäten.

Undersökningen genomfördes under hösten 2015 och insamlingen gjordes genom en webbenkät på skolorna. Insamlingen har skötts av kommunen och analysen och sammanställningen har gjorts av Enkätfabriken på uppdrag av Ludvika kommun.

OM LUPP

Lupp står för lokal uppföljning av ungdomspolitiken och startades av MUCF år 2001. Lupp är en metod för att få en bild av ungdomars situation lokalt. Lupp är en nationell undersökning där kommuner får möjlighet att delta för att samla in kunskap om ungdomars levnads-situation. Lupp-resultatet stöttar kommuner i politiska beslut som rör ungdomar.

SVARSFREKVENS

Totalt har 228 av 266 elever svarat på undersökningen på högstadiet i årskurs 8. Svarts-frekvensen är på högstadiet således 86 %. På gymnasiet i Ludvika har 205 av 307 elever i årskurs 2 svarat på enkäten, vilket ger en svartsfrekvens om 67 %. Svartsfrekvensen är genomgående tillräckligt hög för att underlaget ska bedömas som representativt. I den här typen av skolundersökningar beror bortfallet på att hela klasser inte har haft möjlighet att delta i enkäten eller att elever varit sjuka. Utöver svaren i Ludvika kommun, har ungdomar som går i skola i andra kommuner i Dalarna men som bor i Ludvika kommun inkluderats i analysen. Detta är totalt 18 svar. I skolområdet har dock dessa svar uteslutits eftersom man i avsnittet vill lägga fokus på skolorna i just Ludvika kommun. Att addera ungdomar har varit möjligt då alla kommuner i Dalarna har gjort Lupp-undersökningen under 2015.

BORTFALLSANALYS

För vissa frågor finns det internt bortfall, dvs. att ungdomar på grund av olika anledningar valt att inte besvara en viss fråga i enkäten. Det rör sig oftast om några få procent men varierar något mellan frågorna. Det kan exempelvis vara så att elever bedömt frågan som irrelevant eller att det rört sig om känsliga frågor. Detta är dock vanligt förekommande i undersökningar likt denna.

ANALYS

Enkätfabriken har analyserat och sammanställt resultaten för att i denna rapport ge en bild av ungdomars upplevelser i Ludvika. Rapporten innefattar först och främst statistik uppdelat på ålder (högstadiet årskurs 8 och gymnasiet årskurs 2) samt kön. Jämförelser, inte bara för kön, utan även avseende andra faktorer möjliggör en större förståelse för huruvida alla ungdomar har lika villkor och möjligheter i samhället. Denna kunskap är viktig för att kunna arbeta vidare med förändring och anpassa insatserna. Regeringens proposition för den nya ungdomspolitiken betonar även vikten av resultatskillnader mellan ålder och kön, men även om möjligt, skillnader vad gäller andra bakgrundsfaktorer. MUCF påpekar även att visa könsuppdelad statistik, och på så vis synliggöra skillnader mellan killar och tjejer, är ett första steg i processen mot att ha ett förankrat jämställdhetsarbete avseende ungdomsfrågor.

Jämförelser görs även med Lupp-resultaten från tidigare år, för att kunna mäta utvecklingen över tid. Fokus i jämförelserna ligger på de senaste 5-6 åren. Dessa värden redovisas på utvalda ställen i den löpande texten eller i tabeller. Avseende jämförelser till tidigare år bör även noteras att en mer omfattande omformning av Lupp-enkäten gjorts av MUCF under 2015, vilket innebär att jämförelser till tidigare mätningar inte är möjligt på relativt många ställen.

I den löpande texten berörs även på olika ställen jämförelser med rikssnittet för Lupp (de kommuner som genomfört Lupp år 2015) samt regionsnittet i Dalarna. Jämförelser med rikssnittet syftar till att ge en överblick över tendenserna nationellt, och trots att en sådan jämförelse har vissa brister, kan det vara fördelaktigt att kunna se eller förhålla kommunens resultat till en större kontext. I rapporten tas endast relevanta jämförelser upp vad gäller Lupp resultat från tidigare år i och rikssnittet för Lupp, dvs. om det finns intressanta skillnader eller om en utveckling har skett.

Om undersökningen

LÄSANVISNINGAR

Siffrorna och diagrammen i rapporten ger uppfattningar om tendenserna som råder för ungdomarna och deras upplevelser i Ludvika. De allra flesta frågor som fanns i Lupp-enkäten redovisas i rapporten. Alla frågor redovisas dock inte nedbrutet på både årskurs och kön. För att göra materialet mer överskådligt tas de mest relevanta jämförelserna och nedbrytningarna fram. Vad som även kan vara viktigt att uppmärksamma är att i vissa fall har några av svarsalternativen uteslutits i redovisningen. Detta har gjorts för att göra resultatet mer överskådligt. För fullständig redovisning av alla frågorna hänvisar vi till MUCF:s Lupp-portal.

Notera även att maskinella avrundningar kan förekomma i rapporten. Det handlar då om enstaka procent.

STATISTISK SAMBANDSANALYS

Vissa områden i rapporten innehåller en fördjupad analys. Som en del i denna fördjupade analys används statistisk sambandsanalys. Ett statistiskt samband anger att två eller flera variabler samvarierar. Något orsaksförhållande behöver dock inte råda. Det är alltså svårt att bevisa att en variabel orsakar en annan, utan endast att variablerna samvarierar.

A. Bakgrundsfrågor

BAKGRUNDSFRÅGOR

Inledningsvis redovisas ett antal frågor som berör ungdomarnas bakgrund och familjesituation. I cirkeldiagrammen nedan redovisas könsfördelningen för de båda årskurserna. Något fler killar än tjejer har på gymnasiet i årskurs 2 svarat på Lupp-enkäten.

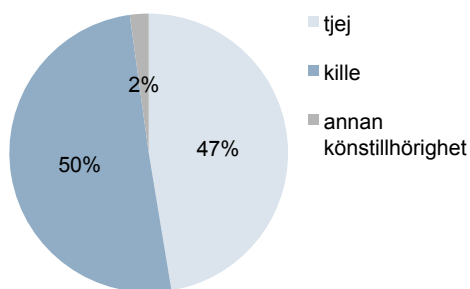
Totalt svarar 85 % av ungdomarna att de har en heterosexuell läggning.

13 % totalt svarar att de har en sjukdom eller nedsatt funktion.

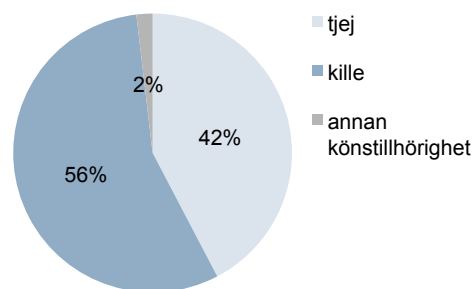
I tabellen längst ner redovisas de deltagande skolorna i Ludvika. Smedenskolans resultat kommer dock inte redovisas nedbrutet i skolavsnittet (avsnitt C) på grund av få svar.

A3. Vad stämmer bäst in på dig?

Högstadiet

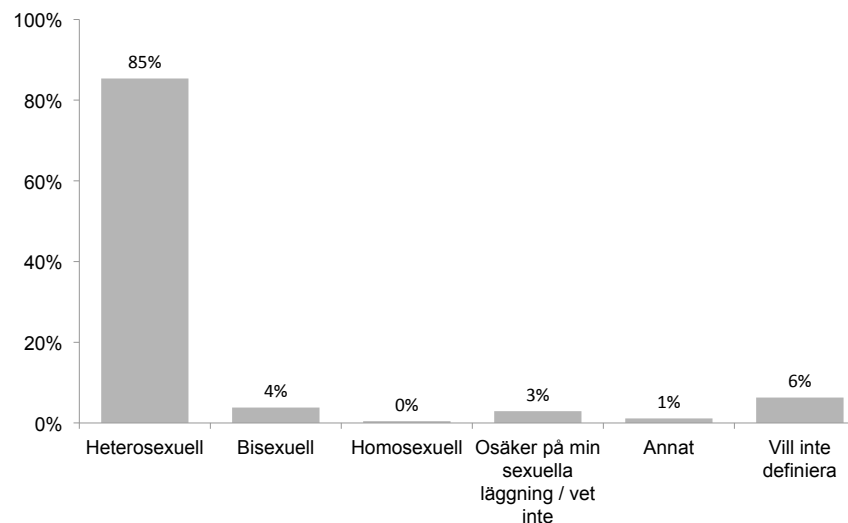
Gymnasiet

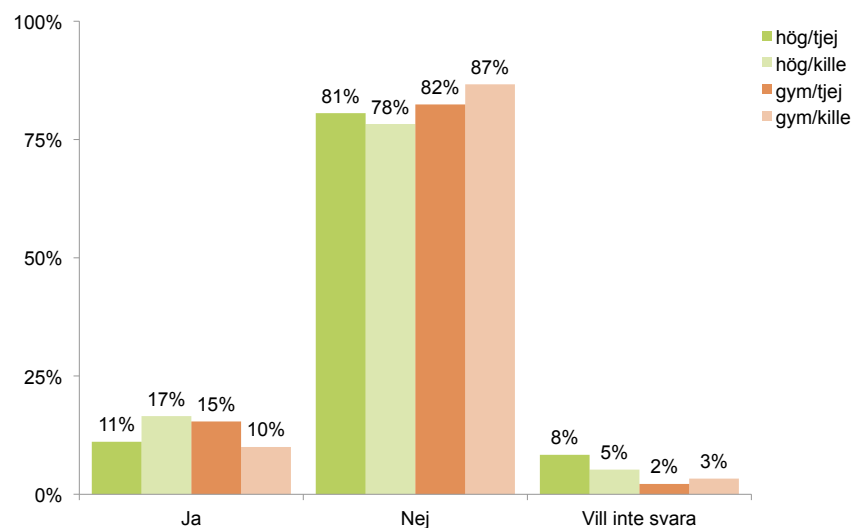
Deltagande skolor i Ludvika:

Högstadieskolor	Gymnasieskolor
Kyrkskolan, inkluderar svar från Fredriksbergsskolan	Högbergsskolan
Lorensbergsskolan	Malmenskolan
Parkskolan	Smedenskolan
	ABB industrigymnasium

A4. Vilken är din sexuella läggning?

A5. Har du någon sjukdom eller någon nedsatt funktion?

A. Bakgrundsfrågor

BAKGRUND OCH FÖRÄLDRARS SYSSELSÄTTNING

Några frågor ställdes även om ungdomarnas och föräldrarnas bakgrund samt gällande föräldrarnas sysselsättning.

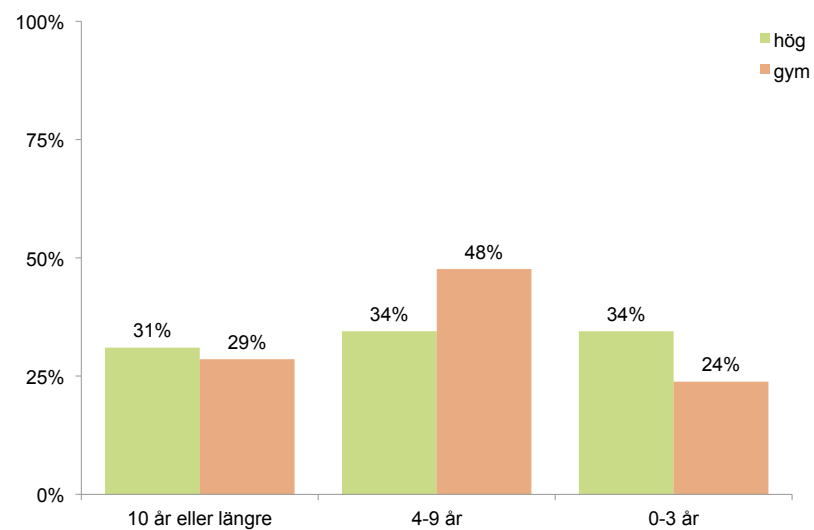
Totalt svarar 12 % att de själva är födda utanför Sverige. Bland de som själva inte är födda i Sverige svarar 30 % att de bott i Sverige 10 år eller längre och en lika stor andel, 30 %, har bott i Sverige i upp till tre 3 år.

Avseende föräldrarnas sysselsättning framgår det att majoriteten av ungdomarnas föräldrar arbetar, se tabell A7.

A6. Var är du och dina föräldrar födda?

	Sverige	Norden	Europa	Utanför Europa
Du själv	89%	1%	2%	9%
Förälder a	83%	3%	3%	12%
Förälder b	81%	4%	4%	12%

A6b. Om du inte är född i Sverige hur länge har du bott här?

A7. Vad gör din/dina föräldrar huvudsakligen?

	Förälder a	Förälder b
Arbetar	88%	82%
Studerar	4%	1%
Föräldraledig	1%	1%
Arbetslös	2%	4%
Långtidssjukskriven/sjukpensionär	2%	4%
Ålderspensionär	1%	1%
Annat	1%	2%
Vet inte	2%	4%

A. Bakgrundsfrågor

EKONOMI

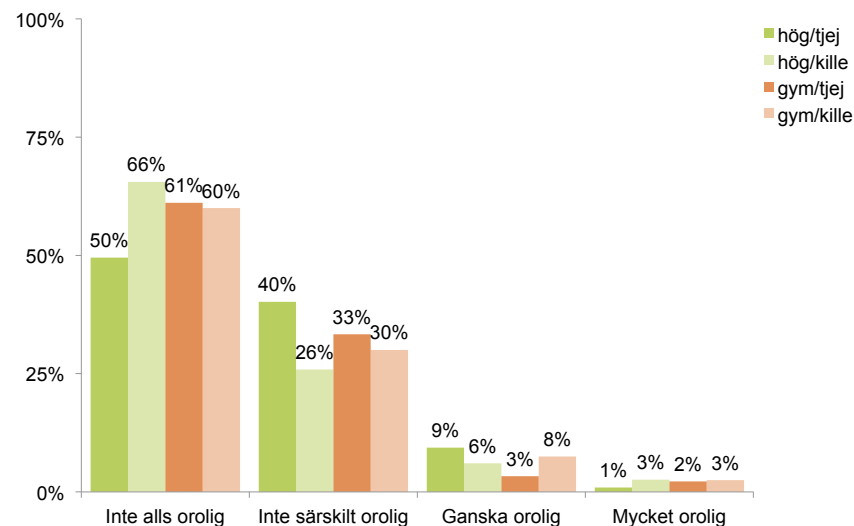
I området om ungdomarnas bakgrund ställdes även några frågor om deras ekonomiska situation.

En stor andel av ungdomarna är inte alls eller inte särskilt oroliga för sina föräldrars ekonomi. På högstadiet i årskurs 8 svarar 10 % totalt att de är ganska eller mycket oroliga för föräldrarnas ekonomi. Motsvarande andel på gymnasiet är 8 %.

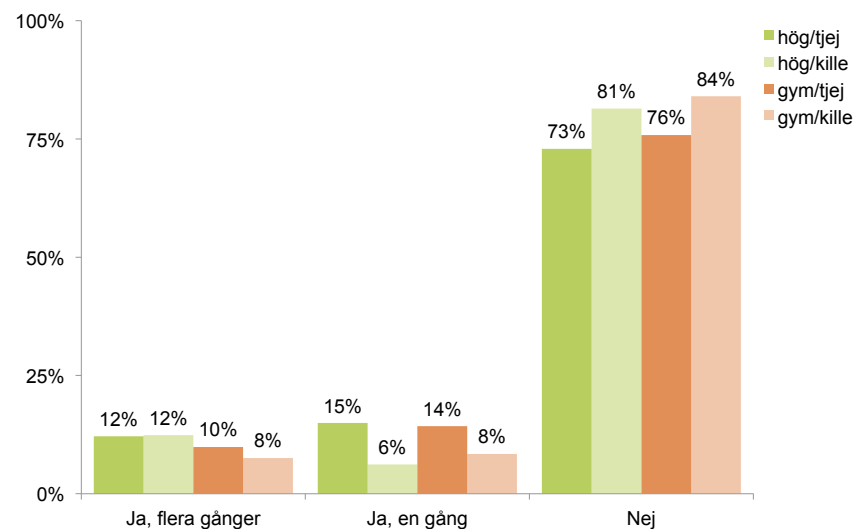
12 % av ungdomarna på högstadiet har under de senaste 6 månaderna angett att det flera gånger hänt, att de inte kunnat köpa något eller göra något som många andra i deras ålder gör eller köper, för att deras familj inte haft råd. Motsvarande andel på gymnasiet är något lägre, 9 %.

I det avslutade avsnittet (s.48-49) kan man läsa mer om utsatthet i ekonomiska villkor.

A8. I vilken utsträckning är du orolig för dina föräldrars ekonomi?

A9. Under de senaste sex månaderna, har det hänt att du inte kunnat göra något eller inte kunnat köpa något, som många andra i din ålder gör eller köper för att din familj inte haft råd?

A. Bakgrundsfrågor

NÖJDHET MED LIVETS OLIKA DELAR

Ungdomarna fick ta ställning till hur nöjda de är avseende olika aspekter i livet; familjen, kompisar, livet i sin helhet, arbete, utbildning, ekonomi och fritid. Familje- och kompisrelationer samt andra sociala nätverk är bestämningfaktorer som även påverkar en individs hälsa. Hur individen ser på livet som helhet är en fråga som ofta, med lite olika formuleringar, även används för att avspegla psykisk hälsa.¹

En väldigt stor andel av ungdomarna i Ludvika är ganska eller mycket nöjda med familjen, med kompisarna och med livet i sin helhet. Avseende livet i sin helhet svarar 86 % av högstadieläverna och 88 % av gymnasieeleverna att de är ganska eller mycket nöjda.

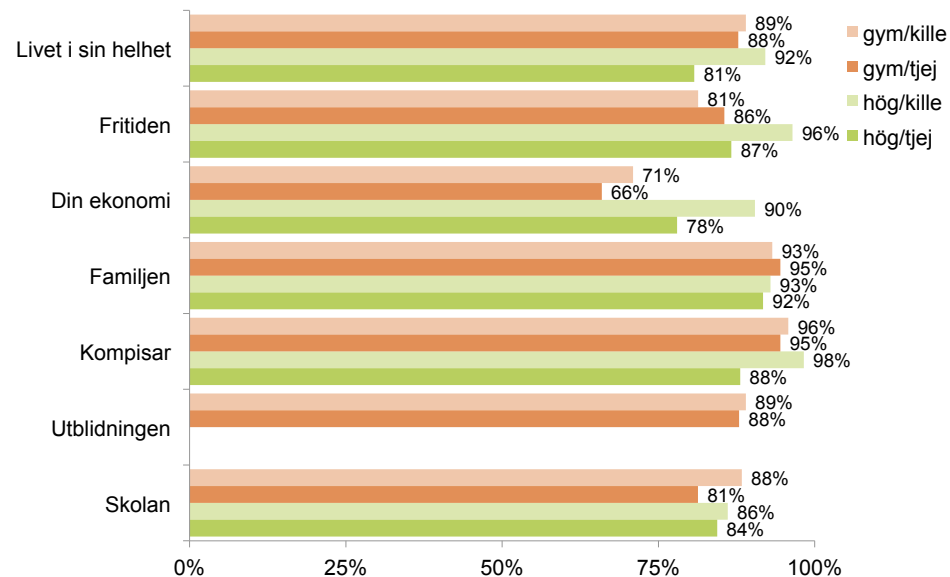
Vad som framgår vad gäller högstadieungdomarna är att killarna i högre utsträckning än tjejerna är nöjda med livet i sin helhet, kompisarna och fritiden.

Avseende aspekten ekonomi finns en lägre andel nöjda vad gäller gymnasieungdomarna. 31 % av gymnasieungdomarna anger att de är ganska eller mycket missnöjda med ekonomin. Detta är en något högre andel än i rikssnittet, där 25 % av ungdomarna på gymnasiet svarar att de är missnöjda med sin ekonomi.

Avseende aspekten skola svarar totalt 85 % av ungdomarna att de är nöjda. Vad gäller gymnasieungdomarna är killar något mer nöjda än tjejer avseende skolan.

A10. Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?

Andel ganska nöjd + mycket nöjd

¹ Forte 2015: Begrepp, mätmetoder och förekomst av psykisk hälsa, psykisk ohälsa och psykiatriska tillstånd hos barn och unga

B. Fritid

Inom området fritid ställs frågor om hur ungdomarna uppfattar sin fritid, hur mycket det finns att göra på fritiden i kommunen samt hur ofta de deltar i olika typer av kultur- och fritidssysselsättningar. Fritiden är en betydelsefull del i ungas liv. Tillgången till meningsfulla kultur- och fritidssysselsättningar har stor betydelse för ungdomars sociala utveckling, psykiska hälsa och informella lärande.¹ Kommunens eller samhällets ansvar handlar dels om att erbjuda ett utbud med många olika möjligheter för olika åldrar och intresseinriktningar, dels att bevaka tillgängligheten och se till att ingen utestängs från en stimulerande och meningsfull fritid.²

HUR MYCKET DET FINNS ATT GÖRA

Generellt upplever många den fria tiden som bra och många är nöjda med det fritidsutbud som erbjuds i kommunen. Totalt svarar 69 % av högstadieungdomarna och 50 % av gymnasieungdomarna att det finns mycket eller ganska mycket att göra på fritiden. Andelen som är mer missnöjda med fritidsutbudet, som tycker det finns ganska lite eller väldigt lite/ingenting att göra, är totalt 40 %. Gymnasieungdomarna, och speciellt tjejerna på gymnasiet, är mindre nöjda med utbudet av fritidsaktiviteter i kommunen.

En något högre andel högstadieungdomar anser i 2015 års undersökning att det finns ganska mycket eller väldigt mycket att göra jämfört med resultatet 2014 (60 %), se tabellerna nedan till höger. Andelen är nu på en likadan nivå som år 2012 (69 %). Vad gäller gymnasieungdomarna är det en något lägre andel 2015 som anser att det finns mycket eller ganska mycket att göra jämfört med år 2014 (då andelen var 58 %).

Unga i Ludvika är något mindre nöjda med utbudet aktiviteter sett till rikssnittet (där 61 % av gymnasieeleverna och 74 % av högstadieeleverna anser att det finns mycket eller ganska mycket att göra på fritiden).

ORSAKER ATT AVSTÅ FRÅN FRITIDSAKTIVITETER

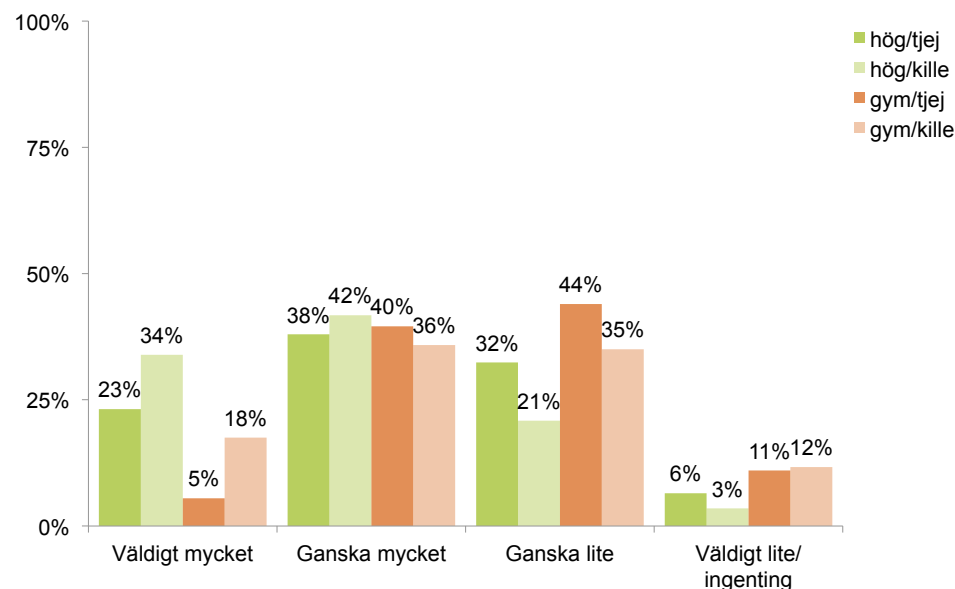
Ungdomarna fick även ta ställning till ett antal påståenden om fritidsutbudet, se diagram B2 på följande sida. Resultaten utifrån dessa frågor kan hjälpa att avgöra huruvida det finns några hinder för ungdomarna som begränsar deras fritid. Vad som framgår är att en relativt hög andel instämmer i att det finns saker att göra men att det inte är av intresse för dem.

¹ Regeringens proposition 2013/14:191

² MUCF 2007: Ungdomar, fritid och hälsa

Totalt har 10 % angett att det "stämmer helt" och 62 % har angett att det "stämmer delvis". 46 % totalt instämmer helt eller delvis i påståendet "Det finns saker att göra men det kostar för mycket" och 43 % instämmer helt eller delvis i påståendet "Det finns saker att göra men jag kan inte mig dit". En relativt stor andel anger alltså helt eller delvis hinder som beror på ekonomi samt hinder av mer praktisk karaktär som troligtvis till stor del handlar om kollektivtrafik eller geografiska avstånd.

B1. Hur mycket tycker du att det finns att göra på fritiden?

B1. Utveckling över tid: Andel som anser att det finns väldigt mycket + ganska mycket att göra på fritiden

HÖGSTADIET	2015	2014	2013	2012	2011
	69%	60%	71%	69%	77%

GYMNASIET	2015	2014	2013	2012	2011
	50%	58%	51%	54%	57%

B. Fritid

VAD GÖR UNGDOMAR OCH HUR OFTA

I tabellen nedan till höger redovisas hur stor andel av ungdomarna som regelbundet, en gång i veckan eller oftare, gör de listade aktiviteterna. En hög andel tränar eller idrottar regelbundet. 79 % av högstadieungdomarna och 70 % av gymnasieungdomarna tränar en eller flera gånger i veckan.

Vad som vidare framgår är att tjejer i högre utsträckning än killar läser samt håller på med foto/film/tecknar/målar/skriver/pysslar/syr. Killar däremot spelar tv-, online- eller dataspel i mycket större utsträckning än tjejer. Avseende skillnader per ålder framgår det att högstadieungdomar, åk 8, i högre utsträckning besöker fritidsgårdar och bibliotek, dvs. de offentliga mötesplatserna. De som här svarade "annat" kunde även i fritext ange vad de gör. Här nämns umgås med vänner, umgås med familj samt att titta på tv eller film, av många ungdomar.

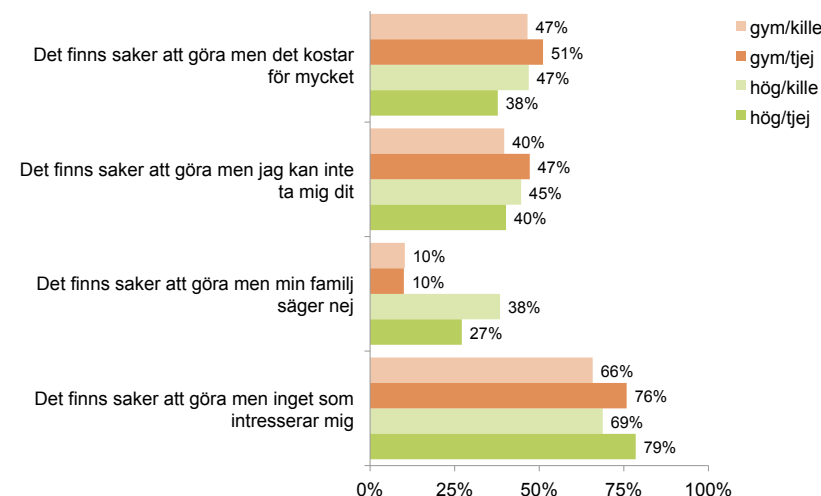
I tabellerna längst ner redovisas en lista över de aktiviteter som högst andel anger att de aldrig gör. Både på högstadiet och gymnasiet anger störst andel att de aldrig går på fritidsgård/ungdomens hus. Det är även en relativt stor andel som svarar att de aldrig gör mer kulturella aktiviteter, dvs. spelar teater, skapar musik eller dansar samt går på teater/musikal eller uppvisning.

B3: Topplista, andel som aldrig gör:

HÖGSTADIET	andel
1. Går på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande	66%
2. Går på teater, musikal eller dansuppvisning	51%
3. Spelar teater, skapar musik eller dansar	46%
4. Går på museum eller utställning	44%
5. Går på konsert	41%

GYMNASIET	andel
1. Går på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande	88%
2. Spelar teater, skapar musik eller dansar	63%
3. Går på teater, musikal eller dansuppvisning	57%
4. Går på museum eller utställning	56%
5. Håller på med foto eller film, tecknar/målar, skriver, pysslar, syr eller liknande	46%

B2. Hur stämmer dessa påståenden in på dig? Stämmer delvis + stämmer helt

B3. Hur ofta gör du följande saker på din fritid? regelbunden aktivitet (en gång i veckan eller oftare)

	hög/tjej	hög/kille	gym/tjej	gym/kille
Tränar/idrottar	78%	80%	67%	72%
Spelar teater, skapar musik eller dansar	29%	20%	23%	17%
Håller på med foto eller film, tecknar/målar, skriver, pysslar, syr eller liknande	26%	13%	30%	7%
Spelar tv-spel, onlinespel eller dataspel	33%	85%	18%	85%
Läser böcker, tidningar, artiklar, bloggar eller liknande	55%	38%	63%	33%
Besöker bibliotek	16%	13%	9%	6%
Är ute i naturen	50%	60%	57%	42%
Går på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande	14%	10%	1%	2%
Går på konsert	2%	2%	0%	0%
Går på teater, musikal eller dansuppvisning	2%	1%	0%	1%
Går på museum eller utställning	0%	1%	0%	0%
Går på match eller annat idrottsevenemang	15%	29%	13%	19%
Annat	57%	44%	41%	36%

B. Fritid

VAR UNGDOMAR TRÄFFAS

En majoritet av ungdomarna, totalt 85 %, träffas oftast hemma hos varandra på fritiden. Vad som vidare framgår är att killar i högre utsträckning än tjejer träffas på ställen i samband med idrott. Tjejer däremot träffas i högre utsträckning än killar på ett café. Högstadietjejer träffas oftare i centrum eller på stan än övriga grupper.

Vid en jämförelse med rikssnittet för Lupp 2015 framgår det att ungdomarna i Ludvika umgås med varandra på liknande ställen som unga i rikssnittet. Andelen högstadieungdomar som umgås på sociala medier är dock något högre i Ludvika än i rikssnittet (45 % i Ludvika, 35 % i rikssnittet). En lägre andel högstadieungdomar i Ludvika umgås även på fritidsgårdar (13 % i rikssnittet, 7 % i Ludvika).

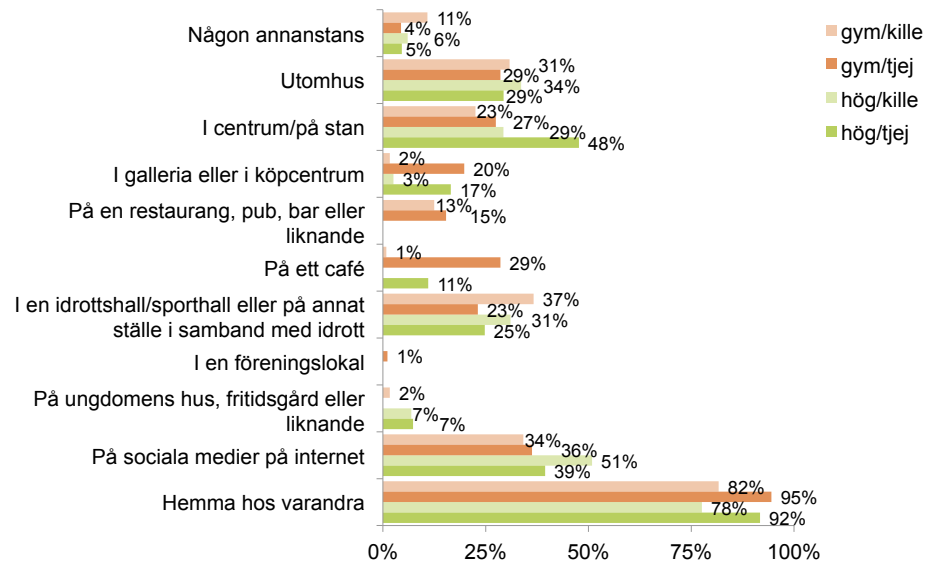
Avseende gymnasieungdomarna utläses inga större skillnader mot rikssnittet för Lupp.

DET SOM SAKNAS

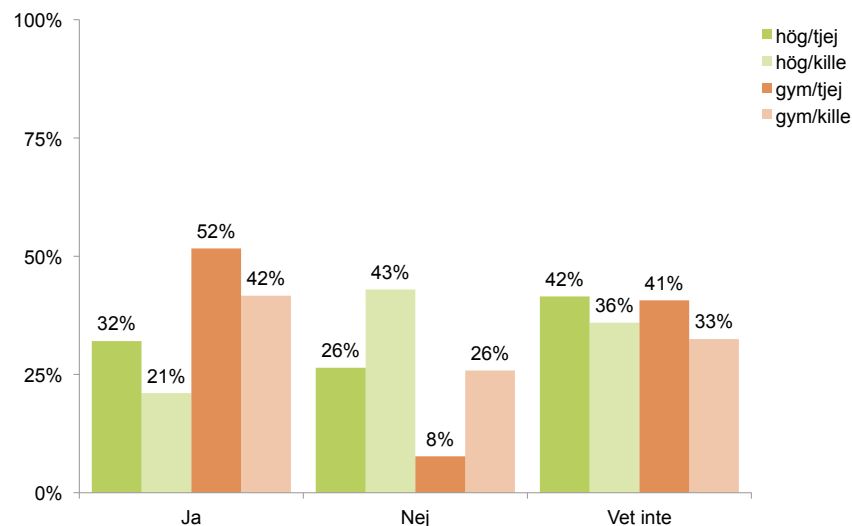
Ungdomarna fick även svara på en fråga, om de saknas fritidsaktiviteter där de bor. 26 % av ungdomarna på högstadiet och 45 % av ungdomarna på gymnasiet svarar "ja". Det är alltså relativt tydligt att de äldre ungdomarna saknar aktiviteter där de bor i större utsträckning än de yngre. Det är även en högre andel gymnasieungdomar har svarat "ja" på frågan i Ludvika sett till gymnasiets rikssnitt för Lupp, där 35 % anser att det saknas fritidsaktiviteter. Andelen högstadieungdomar som saknar aktiviteter i rikssnittet är 30 %, dvs. något högre än i Ludvika.

På följande sida redovisas ett ordmoln av de kommentarer som inkom på frågan "Är det något du tycker saknas?" avseende fritidsaktiviteter. Kommentarererna har kategoriserats och utifrån denna kategorisering är ordmolnet sedan skapat. Olika typer av sporter efterfrågas av flera ungdomar. Flera kommentarer också mötesplatser och musikevenemang eller festivaler.

B4. När du träffar dina kompisar på fritiden, var brukar ni då vara?

B5. Tycker du att det saknas fritidsaktiviteter där du bor?

B. Fritid

B5b. Vad är det för fritidsaktiviteter du saknar?

B. Fritid

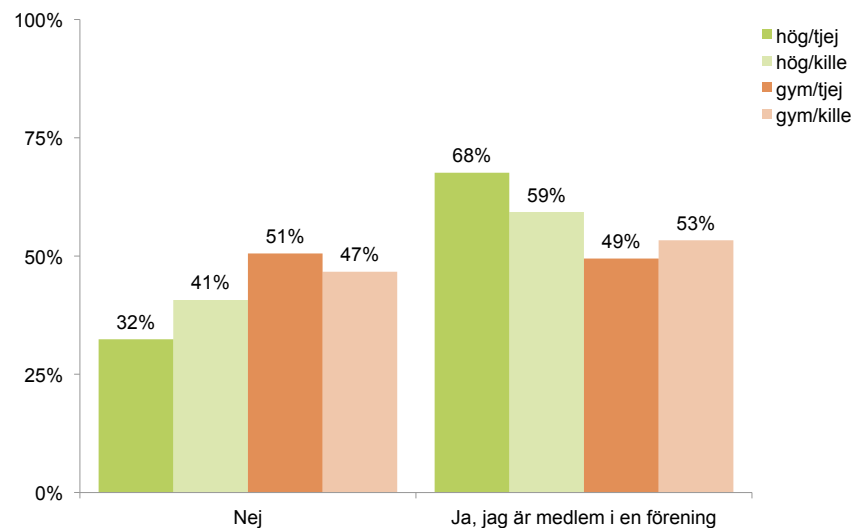
MEDLEMSKAP I FÖRENINGAR

I Sverige har andelen unga som är medlemmar i en förening eller anger att de har ett intresse för ett föreningsmedlemskap minskat de senaste åren. Föreningslivet i Sverige når inte en lika stor andel unga som det gjort tidigare och unga är även i lägre utsträckning med i flera föreningar. Ju äldre undersökningsgruppen är bland 10–19 åringar, i desto högre grad gäller detta.¹

62 % av högstadieungdomarna och 53 % av gymnasieungdomarna i Ludvika anger att de är medlemmar i en förening. Det är på ungefär samma nivå som i rikssnittet för Lupp 2015 samt regionsnittet i Dalarna. I rikssnittet och regionsnittet är det även så att gymnasieungdomar i lägre utsträckning än högstadieungdomar är föreningsmedlemmar.

Andelen unga på högstadiet som är medlem i någon förening tenderar ha minskat i Ludvika. År 2013 var 70 % av unga på högstadiet medlemmar i en förening och 2014 var siffran 68 %. Samma utveckling syns dock inte på gymnasiet där resultatet varierar mer från år till år under den senaste perioden.

B6. Är du medlem i någon förening?

Andelen unga på högstadiet som är medlem i någon förening tenderar ha minskat i Ludvika de senaste åren. År 2013 var 70 % av unga på högstadiet medlemmar i en förening och 2014 var siffran 68%.

På gymnasiet ses inte samma utveckling.

¹ MUCF 2014: Fokus 14: Ungas fritid och organisering

B. Fritid - fördjupad analys

FRITIDENS BETYDELSE

Fritiden är som tidigare nämnt en betydelsefull del i ungas liv. I MUCF:s senaste attitydunder-sökning framgår det att 78 % av unga i åldern 16–25 år rangordnar fritiden som allra viktigast eller som en mycket viktig aspekt i livet.¹ Forskning visar att fritidsaktiviteter kan vara ett sätt att skapa relationer, få fler kamrater och bygga betydelsefulla sociala nätverk. Unga som deltar i fritidsaktiviteter har fler vänner än de som inte deltar.² Kulturutövande ses även ha positiva effekter, som bättre hälsa och skolresultat.³ Det finns även forskning som konstaterar att fritiden kan vara en kraft i ungas liv som kan hjälpa unga att motverka sin egen utsatthet, bl.a. stress.⁴ Strukturerade eller schemabundna fritidsaktiviteter, som inkluderar vuxna och som ofta ställer krav på koncentration, leder oftare till en gynnsam social utveckling för ungdomar, till skillnad från mer ostrukturerade eller spontana aktiviteter.⁵

Att det finns många olika aktörer i kommunen på fritidsområdet ger förutsättningar för en mångfald som kan tillgodose ungas behov. Att analysera behoven i lokala områden och hur de behoven kan tillfredsställas, ibland kanske med skräddarsydda lösningar, också för udda intressen, i brett samarbete mellan ungdomarna själva, föräldrarna, föreningslivet och kommunen är viktigt. Att se till så inga ungdomar utestängs från aktiviteter är även en central fråga. Utestängning kan ske på olika sätt och av olika skäl. Om förutsättningen för deltagande i träning av olika slag exempelvis är medlemsavgifter eller utrustning, stängs många ungdomar ute av ekonomiska skäl. Om vissa arenor ofta är upptagna av organiserade verksamheter finns det inget utrymme för mer spontana aktiviteter. Vad gäller kön kan vissa fritidsverksamheter i uppläggningsen vara mindre tilltalande för någotdera könet och kan på olika sätt vara utestängande. Detta kan leda till att verksamheterna domineras av någondera könet. Den kommunala fritidsverksamheten kan därav på olika sätt bevaka att jämbördiga satsningar görs, exempelvis i form av anläggningar och bidrag till verksamheter som intresserar främst tjejer samt främst killar. Det måste även finnas en medvetenhet om att tjejer och killar ska kunna delta i verksamheterna på lika villkor.⁶

I Ludvika framgår det att tjejer är mer missnöjda än killar med sin fritid överlag. Det kan därav bli viktigt att få vidare kunskaper om vad som krävs för att fler tjejer skulle uppleva sin fritid i

1 MUCF 2013: Unga med attityd. Aspekterna som unga tog ställning till var fritid, fast arbete, parförhållande, barnens framtid, yrkesställning, bilda familj och samhällsställning

2 MUCF 2007: Ungdomar, fritid, hälsa

3 MUCF 2011: När var hur om ungas kultur

4 MUCF 2008: Att förstå utsatthet

5 MUCF 2007: Ungdomar, fritid, hälsa

6 MUCF 2007: Ungdomar, fritid, hälsa

kommunen som attraktiv och meningsfull. Sett till ålder framgår det att gymnasieungdomarna är mindre nöjda med fritidsutbudet än högstadiungdomarna. Att få mer information om hur de äldre ungdomarna i kommunen skulle vara nöjdare med sin fritidssituation kan således även vara viktigt.

LÅGAKTIVA UNGDOMAR

En fördjupad analys om ungdomarnas fritid har gjorts genom att titta närmare på gruppen lågaktiva. Detta har gjorts för att få en bättre förståelse för ungdomars möjligheter till en meningsfull fritid. Segmentet lågaktiva är uppbyggt utifrån de som sällan eller aldrig tränar eller håller på med någon kulturell aktivitet (spelar teater, skapar musik dansar eller foto/film, tecknar, skriver, pysslar, syr)⁷. I segmentet finns 15 % av ungdomarna i Ludvika vilket är något högre än snittet i övriga Dalarna.⁸ Tjejer och killar i Ludvika är lågaktiva i ungefär lika stor grad, men det är en högre andel som är lågaktiva på gymnasiet i förhållande till högstadiet. Vilken föräldrars sysselsättning är påverkar aktivitetsgraden, de med föräldrar som är arbetslösa eller har sjukersättning är mindre aktiva på fritiden än övriga. Det finns även ett tydligt samband mellan ekonomi och hur aktiva ungdomarna är på fritiden. Över dubbelt så många befinner sig i ekonomisk utsatthet bland de lågaktiva jämfört med övriga (14 % respektive 32 %)⁹. Ekonomi kan således vara en potentiell orsak till varför de lågaktiva avstår från vissa typer av aktiviteter.

De som har en sämre eller likgiltigt självskattad hälsa befinner sig även i något större omfattning i gruppen lågaktiva. Samma tendens syns hos ungdomar med regelbundna psykiska och somatiska besvär. De som anger regelbundna besvär är i högre grad lågaktiva jämfört med övriga. Bland de lågaktiva ungdomarna är det även en högre andel som använder nikotin och dricker alkohol än bland de aktiva ungdomarna. Gruppen lågaktiva är klart mer missnöjda generellt med såväl skolan som sin familj och livet i sin helhet än de aktiva.

Ungdomarna i gruppen lågaktiva upplever att det finns väldigt lite eller ingenting att göra på fritiden i märkbart högre utsträckning än övriga. Gruppen lågaktiva instämmer även i högre grad än övriga i påståendet att det finns saker att göra men att det inte är saker som intresserar dem samt i påståendet att det finns saker att göra men att de inte kan ta sig dit eller att det kostar för mycket.

7 MUCF 2014: Fokus14: Ungas fritid och organisering. Segmentet lågaktiva är baserat på MUCF:s definition.

8 Dalarnas sammantagna andel lågaktiva är 12 % i årets Lupp-undersökning.

9 Läs mer om ekonomisk utsatthet i det fördjupade avsnittet på sidorna 48-49

C. Skola

I denna del redovisas resultaten på frågorna som berör skolan – hur ungdomarna trivs, hur de ser på undervisningen och övriga aspekter inom skolan. Enligt Skolinspektionen bygger framgångar i skolan och i undervisningen bland annat på ett tydligt pedagogiskt ledarskap från lärarens sida samt goda relationer mellan lärare och elever, men även att själva lärandemiljön i skolan är trygg och stödjande för eleverna.¹ Vad som kan vara bra att notera är att endast de ungdomars svar, som går i skola i Ludvika kommun, redovisas i detta avsnitt.

Vad gäller frågor om trivsel och stämning, problem i skolan samt omdöme gällande centrala aspekter i skolan, finns resultatet även nedbrutet per skola². Överlag uttrycker högstadieleverna på Parkskolan respektive gymnasieeleverna på ABB Industrigymnasiet nöjdhet i högst utsträckning i flera avseenden. Avseende Parkskolans höga resultat i år kan man ha i åtanke det fanns ett förslag hösten 2015 om nedläggning av Parkskolans högstadium, detta kan till viss del ha påverkat resultatet. Ett lägre generellt resultat syns beträffande högstadiet Kyrkskolan och gymnasiet Högbergsskolan. Vad som här bör noteras är att resultatet mellan de olika skolorna skiftar en hel del från år till år. Exempelvis var eleverna på Kyrkskolan i förra årets Lupp-mätning klart nöjdare med fler aspekter i skolan än eleverna på Lorensbergsskolan och Parkskolan. Det är alltså inte så att elever på en viss skola i Ludvika är klart nöjdare än övriga varje år, utan resultaten varierar.

Vad gäller gymnasieskolorna skiftar resultaten också en del mellan åren. Det finns dock en tendens att elever på ABB industrigymnasium de två-tre senaste åren likt i år varit nöjdare än elever på de två andra gymnasieskolorna gällande aspekten undervisning och stämningen i skolan.

TRIVSEL OCH STÄMNING

Hur elever trivs i skolan har ett nära samband med hur de upplever skolmiljön, men det har också ett samband med deras allmänna välbefinnande samt psykosomatiska hälsa. Skoltrivsel är också relaterat till ungdomars vanor och livsstilar vad gäller hälsa - exempelvis har låg grad av skoltrivsel visat sig ha samband med riskbeteenden gällande alkohol, tobak och cannabis.³ I Ludvika svarar en hög andel, 74 % av ungdomarna på högstadiet och 82 % av ungdomarna på gymnasiet, att de instämmer helt eller till stor del i påståendet "Jag trivs med stämningen i min skola". Avseende om lärare och elever bemöter varandra med

¹ Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen

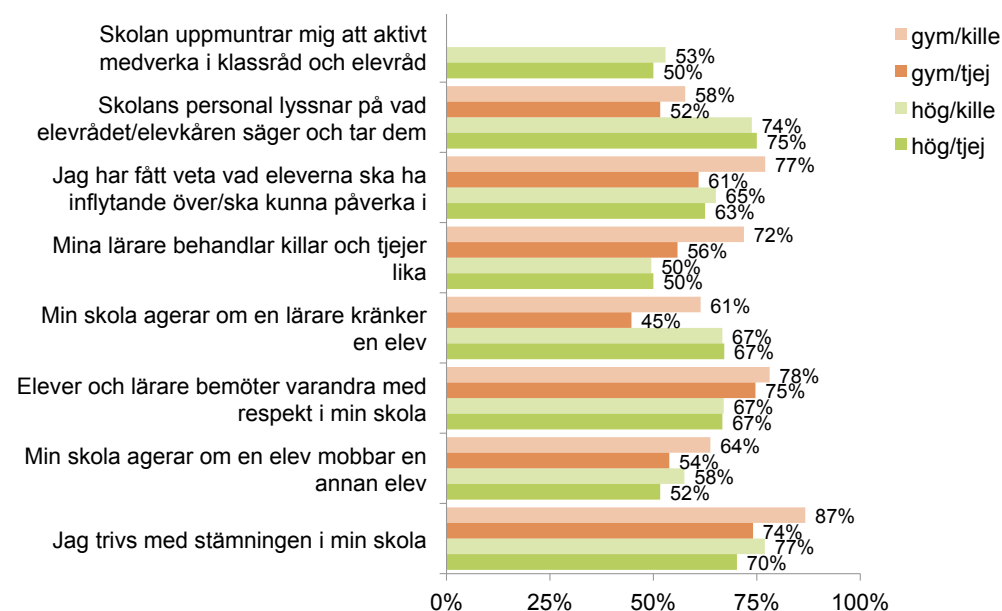
² Smedensskolans resultat redovisas ej på grund av få svar. Fredriksbergsskolan är detta år sammanslaget med Kyrkskolans resultat

³ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor 2013-2014

respekt instämmer (helt eller till stor del) 66% av högstadieungdomarna och 77 % av gymnasieungdomarna. Andelen som instämmer i att skolan agerar om en lärare kränker en elev är dock lägre bland tjejer på gymnasiet. 45 % av gymnasietjejerna instämmer helt eller till stor del i påståendet.

Vad gäller elevrådet och mer precist om skolans personal lyssnar på elevrådet och tar dem på allvar instämmer en hög andel av högstadieeleverna, totalt 74 %. En lägre andel gymnasieelever instämmer i samma påstående, drygt hälften, 55 %. Som det framgår i tabellen på nästa sida är det framför allt på Högbergsskolan som eleverna är mindre nöjda med hur skolans personal hanterar och bemöter elevrådet.

C2. Här följer några påståenden om skolan. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? Andel stämmer till stor del + stämmer helt

* Andelen som svarat "vet ej" är borträknad i diagram C2A för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden.

C. Skola

TRIVSEL OCH STÄMNING

C2. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? Andel stämmer till stor del + stämmer helt Högstadiet*

	Kyrkskolan	Lorensbergsskolan	Parkskolan
Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd och elevråd	43%	50%	89%
Skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger och tar dem på allvar	64%	79%	88%
Jag har fått veta vad eleverna ska ha inflytande över/ska kunna påverka i skolan	62%	61%	83%
Mina lärare behandlar killar och tjejer lika	49%	46%	63%
Min skola agerar om en lärare kränker en elev	56%	77%	83%
Elever och lärare bemöter varandra med respekt i min skola	60%	68%	84%
Min skola agerar om en elev mobbar en annan elev	43%	66%	64%
Jag trivs med stämningen i min skola	77%	64%	100%

C2. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? Andel stämmer till stor del + stämmer helt Gymnasiet*

	ABB industrigymnasium	Högbergsskolan	Malmensskolan
Skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger och tar dem på allvar	83%	47%	61%
Jag har fått veta vad eleverna ska ha inflytande över/ska kunna påverka i skolan	78%	66%	79%
Mina lärare behandlar killar och tjejer lika	50%	66%	71%
Min skola agerar om en lärare kränker en elev	83%	51%	40%
Elever och lärare bemöter varandra med respekt i min skola	94%	72%	84%
Min skola agerar om en elev mobbar en annan elev	90%	45%	84%
Jag trivs med stämningen i min skola	97%	77%	86%

Andelen som svarat "vet ej" är borträknad i tabellerna C2 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden.

C. Skola

PROBLEM I SKOLAN

Ungdomarna fick även ta ställning till huruvida rasism, våld, mobbning eller sexuella trakasserier är ett problem i skolan. På högstadiet framgår det att en relativt stor andel, 26 %, anser att våld förekommer i skolan. Andelen som anser att våld är ett problem i skolan är högre i Ludvika än i rikssnittet för Lupp 2015, där andelen totalt på högstadiet som anser detsamma är 16 %. Vad gäller rasism svarar 26 % av högstadieeleverna och 21 % av gymnasieungdomarna att de helt eller till stor del instämmer i att det förekommer på skolan. Även denna andel är högre än i rikssnittet för Lupp, där 16 % på högstadiet och 12 % på gymnasiet anser detsamma.

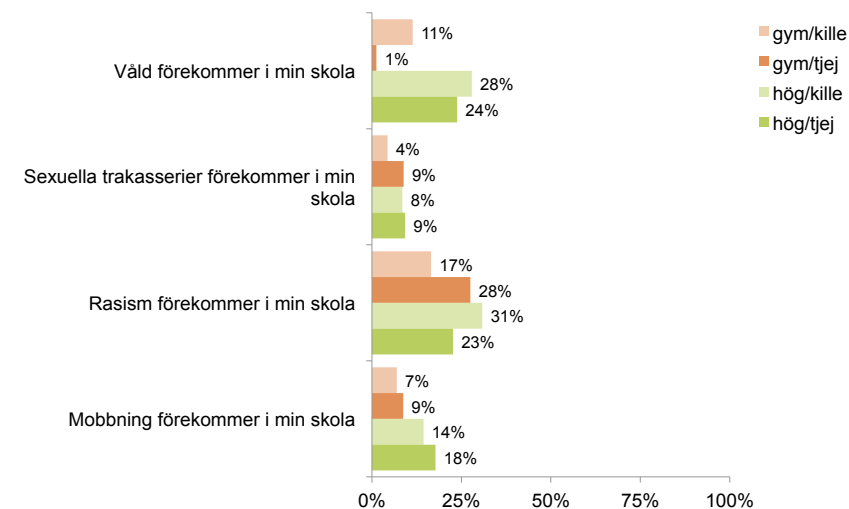
I tabellerna till höger redovisas svaren på frågorna nedbrutet per skola. 42 % av eleverna på Kyrkskolan instämmer (helt eller till stor del) i att det förekommer våld på skolan. Dessutom uppger totalt 43 % även att det förekommer rasism och 26 % att det förekommer mobbning. Andelen på övriga högstadieskolor är klart lägre och överstiger inte 13 % i något avseende.

Sett till gymnasiet är andelen som uppger förekomsten av mobbning, våld och rasism är märkbart mindre. Eleverna på Högbergsskolan svarar dock i högst utsträckning att det förekommer rasism (26 %), mobbning (13 %) och sexuella trakasserier (8 %). På Malmenskolan anger dessutom en något högre andel, 18 %, att det förekommer våld.

FÖRDJUPAT OM FRÄMLINGSFIENTLIGHET

Då en relativt hög andel angett att rasism förekommer i skolan har området undersökts fördjupat genom sambandsanalyser. Vad som framgår är att ungdomar med svensk, europeisk och utomeuropeisk bakgrund i lika hög grad anser att rasism förekommer på skolan. Vidare framgår det att de som instämmer i att rasism förekommer på skolan i högre grad själva blivit utsatta för mobbning, orättvis behandling samt hot/stöld/misshandel. Då det är så få som svarat avseende varför det blivit utsatta är det dock svårt att dra några slutsatser utifrån orsak. De som anger att rasism förekommer ingår även i högre grad i någon av utsatthetsgrupperna (ekonomisk-, hälso-, samhällelig- eller familjeutsatthet). Dessa utsatthetsvillkor beskrivs mer på sidorna 48-49.

C2b. Problem i skolan: hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? Andel stämmer till stor del + stämmer helt

C2b. Högstadiet: Problem i skolan: Andel stämmer till stor del + stämmer helt

	Kyrkskolan	Lorensbergsskolan	Parkskolan
Våld förekommer i min skola	42%	12%	5%
Sexuella trakasserier förekommer i min skola	10%	8%	0%
Rasism förekommer i min skola	43%	13%	10%
Mobbning förekommer i min skola	26%	9%	0%

C2b. Gymnasiet: Problem i skolan: Andel stämmer till stor del + stämmer helt

	ABB instrigymnasium	Högbergsskolan	Malmenskolan
Våld förekommer i min skola	0%	6%	18%
Sexuella trakasserier förekommer i min skola	6%	8%	0%
Rasism förekommer i min skola	0%	26%	14%
Mobbning förekommer i min skola	0%	13%	0%

C. Skola

OMDÖME SKOLA

Lupp-enkäten innefattade även frågor om en rad centrala aspekter av ungdomarnas skolsituation; skolbiblioteket, skolmiljön, skolmaten, undervisningen, lärarna, elevhälsovården, tillgången till datorer samt möjligheten att få extra hjälp eller stöd. Vad som framgår är att en hög andel är nöjda med undervisningen, lärarna och möjligheten att få extra hjälp och stöd när de behöver det. Gymnasieeleverna är mer nöjda än högstadieeleverna gällande nästan alla aspekterna inom skolan. Gymnasieeleverna är även väldigt nöjda med tillgången till datorer, som 94 % anger som mycket bra eller ganska bra.

Högstadieeleverna är klart minst nöjda med skolmaten, och endast 35 % anger att maten på skolan är mycket eller ganska bra. Andelen som är nöjda med maten på högstadiet är även något lägre än i riksnittet för Lupp 2015, där andelen är 43 %.

På följande sida redovisas frågorna nedbrutet per skola. vad som framgår avseende högstadieskolorna är att unga på Lorensbergsskolan i klart lägre grad än övriga är nöjda med skolbiblioteket samt tillgången till datorer. På Kyrkskolan är ungdomarna mindre nöjda med undervisningen, möjligheten att få extra hjälp och stöd samt lärarna än unga på övriga högstadieskolor.

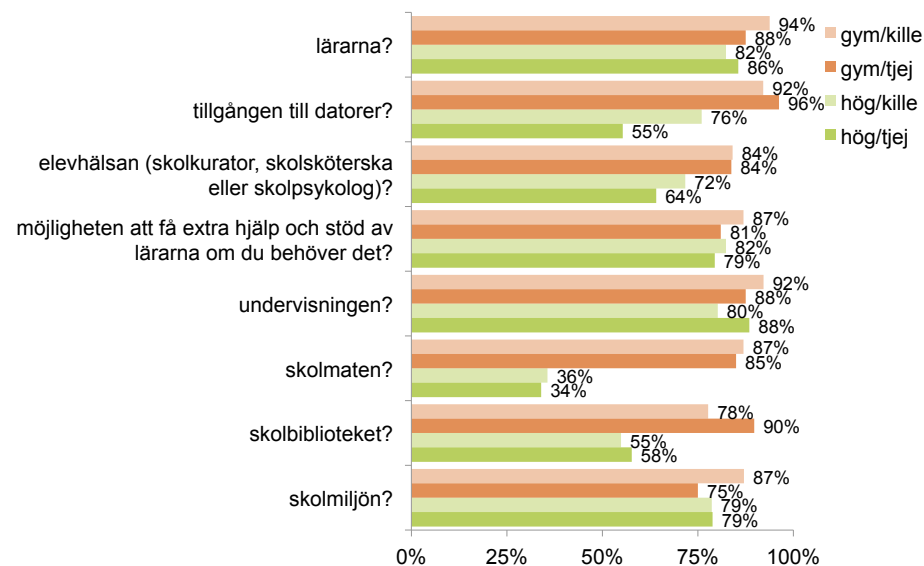
Avseende gymnasieskolorna framgår det att unga på Malmensskolan i klart lägre grad är nöjda med skolbiblioteket. Även gällande skolmiljön är unga på Malmensskolan mindre nöjda än övriga.

INRIKTNING GYMNASIEPROGRAM

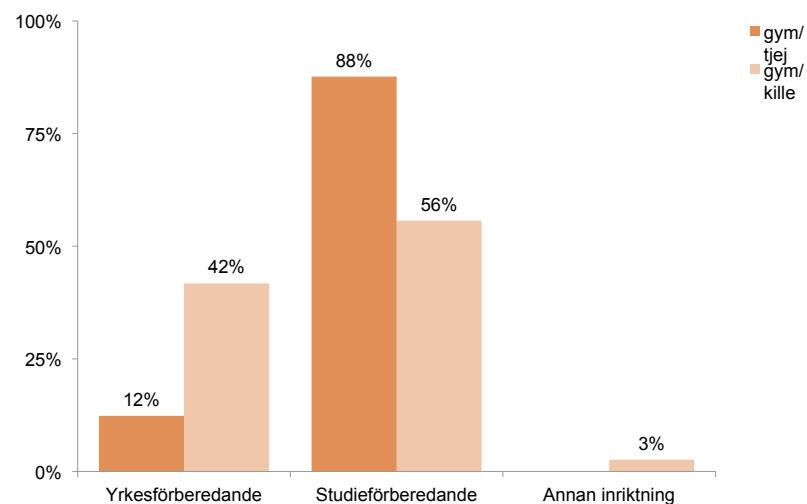
I diagrammet till höger redovisas gymnasieelevernas programinriktning. Vad som framgår är att killar i högre utsträckning läser yrkesförberedande medan tjejer i högre grad läser studieförberedande program.

C3. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...

Andel ganska bra + mycket bra

C1. Vilken inriktning har ditt gymnasieprogram?

C. Skola

OMDÖME SKOLA

C3. Högstadiet: Vad tycker du om...

Andel mycket bra + ganska bra

	Kyrskolan	Lorensbergsskolan	Parkskolan
Skolmiljön?	73%	80%	100%
Skolbiblioteket?	80%	22%	80%
Skolmaten?	31%	31%	75%
Undervisningen?	76%	93%	95%
Möjligheten att få extra hjälp och stöd?	70%	92%	100%
Elevhälsan?	62%	71%	80%
Tillgången till datorer?	70%	53%	100%
Lärarna?	72%	95%	100%

”Jag vill göra vår skola till en bättre skola för ALLA”

C3. Gymnasiet: Vad tycker du om...

Andel mycket bra + ganska bra

	ABB Industri-gymnasium	Högbergsskolan	Malmensskolan
Skolmiljön?	94%	81%	75%
Skolbiblioteket?	85%	90%	44%
Skolmaten?	100%	80%	100%
Undervisningen?	97%	88%	93%
Möjligheten att få extra hjälp och stöd?	97%	82%	82%
Elevhälsan?	71%	88%	86%
Tillgången till datorer?	85%	96%	89%
Lärarna?	100%	89%	96%

C. Skola

ELEVINFLYTANDE

Ungdomarna fick även svara på frågor om hur mycket de skulle vilja vara med och bestämma om i skolan samt hur mycket de anser att de får bestämma om i dagsläget. Skolverket påpekar att sambandet mellan elevers möjlighet till delaktighet och inflytande i lärande och arbetet i skolan och kunskapsresultat och välmående är tydligt.¹ I klassrummet är elevernas möjligheter att påverka starkt beroende av lärarens inställning. Elevrådets möjlighet att påverka beslut som rör hela skolan beror däremot på skolledningens inställning och vilka strukturer som finns för elevinflytande på skolan. Ju längre från klassrummet och skolan besluten fattas, desto mindre blir inflytandet.²

I Ludvika framgår det generellt att ungdomarna vill vara med och bestämma i högre utsträckning än de anser sig få, både på högstadiet och gymnasiet.

På högstadiet vill eleverna i högst utsträckning vara med och bestämma om maten, skolmiljön inne, läxorna, vad de lär sig och hur de ska arbeta. Killarna på högstadiet upplever i högre utsträckning än tjejerna att de får vara med och bestämma om de olika sakerna.

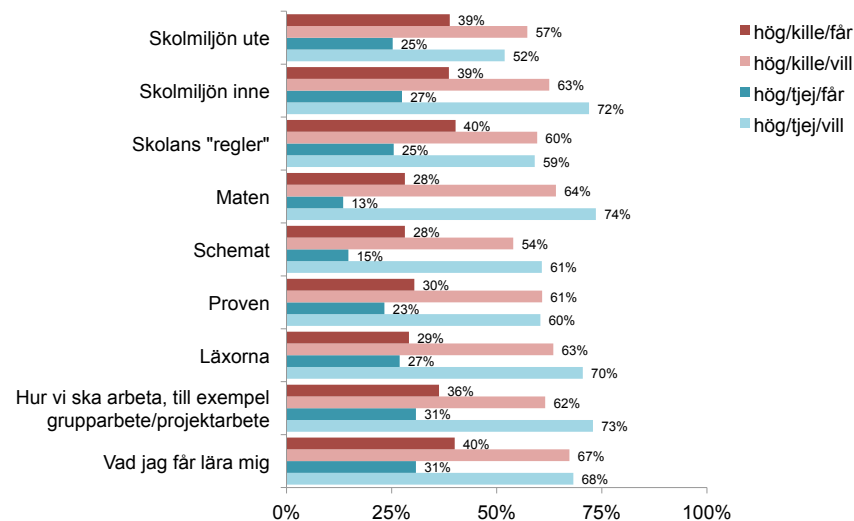
På gymnasiet vill eleverna i högst utsträckning vara med och bestämma om hur de ska arbeta, men de vill i hög grad även bestämma om proven. Även på gymnasiet finns en tendens att killar upplever att de får vara med och bestämma om de olika sakerna i högre utsträckning än tjejer. Undantagen är frågorna om hur de ska arbeta samt proven, där tjejer i något högre grad anser att de redan får vara med och bestämma.

Vad gäller dessa frågor framgår det avseende högstadieskolorna att elever på Parkskolan i högre grad än elever på övriga högstadieskolor både vill bestämma samt upplever att de får bestämma om de olika sakerna i skolan. Avseende gymnaieskolorna är det relativt jämnt avseende hur mycket eleverna vill och får vara med och bestämma om i dagsläget. Elever på Högbergsskolan upplever dock i något lägre grad än elever på de två övriga skolorna att de får vara med och bestämma om flertalet aspekter.

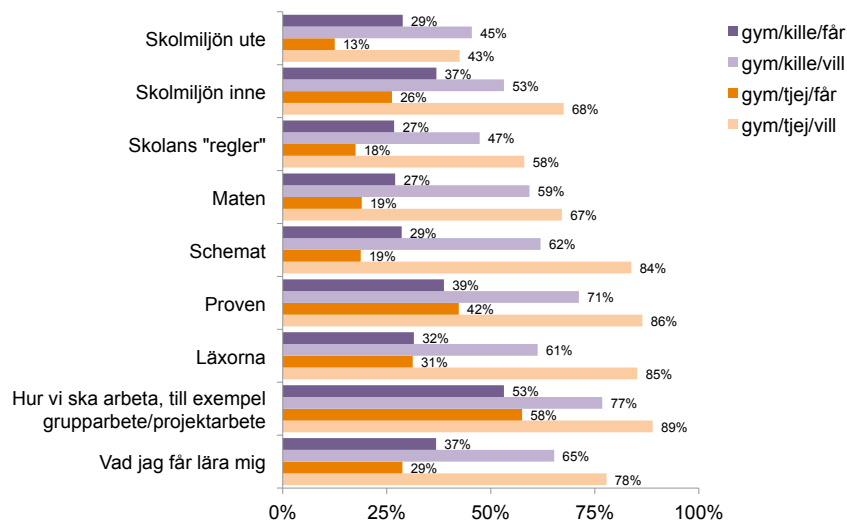
¹ Skolverket 2015: Delaktighet för lärande

² Rädda Barnen 2008: Vems röst väger mest? Barn och vuxna om elevinflytande i skolan

C4. Hur mycket eller lite vill du /får du som elev vara med och bestämma om följande? Högstadiet åk 8

C5. Hur mycket eller lite vill du /får du som elev vara med och bestämma om följande? Gymnasiet åk 2

D. Politik och samhälle

Ungdomars inflytande är ett av de tre prioriterade områdena i Sveriges ungdomspolitiska handlingsprogram. Ungdomar ska inte enbart ska ha inflytande i frågor som omedelbart berör dem, utan de ska ha möjlighet att vara delaktiga i politiska beslutsprocesser och ha inflytande i frågor som har betydelse för samhället i stort. Forskning visar att unga är lika samhällsintresserade som vuxna. Däremot är förutsättningarna för unga att påverka ofta sämre på grund av bland annat ålder, utbildning och erfarenhet. Trösklarna för ett deltagande kan vara högre då unga ofta har ett svagare politiskt kapital jämfört med vuxna.¹

INTRESSE FÖR OLIKA FRÅGOR

Vad som framgår är att en relativt stor andel av ungdomarna i Ludvika kommun, totalt 54 %, är intresserade av vad som händer i andra länder. 43 % anger att de är intresserade av samhällsfrågor och 32 % är intresserade av politik. Gymnasieungdomarna är tydligt mer intresserade av politik än högstadieungdomarna. Vad gäller gymnasieungdomarnas intresse för politik har det ökat något de senaste åren. Högstadieungdomarnas intresse har varierat mer, se tabellerna längst ner. Vid en jämförelse till rikssnittet för Lupp är unga i Ludvika ungefär lika intresserade eller i något lägre grad intresserade av de tre frågorna. I rikssnittet svarar exempelvis 32 % av högstadieungdomarna och 39 % av gymnasieungdomarna att de är intresserade av politik.

AKTIVT SAMHÄLLENGAGEMANG

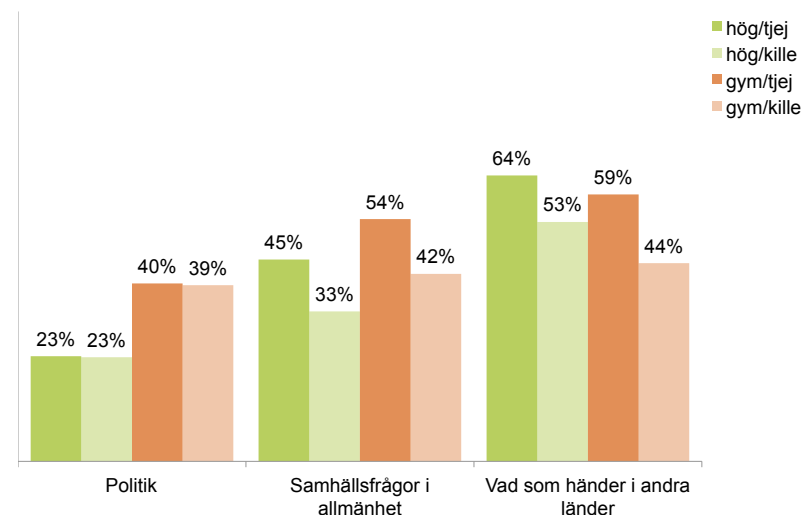
Ungdomarna fick även svara på frågor om de gjort någon aktiv politisk handling under det senaste året. Störst andel har gillat eller delat ett inlägg om samhällsfrågor/politik på internet, totalt 28 %. 16 % av ungdomarna har även angett att de diskuterat samhällsfrågor eller politik på internet det senaste året. Övriga handlingar som att delta i demonstrationer, skriva förslag och ta kontakt med politiker har de unga gjort i lägre utsträckning, men andelen som kan tänka sig att göra det är ganska jämn avseende alla handlingar.

¹ SKL 2014: Ungas inflytande och delaktighet

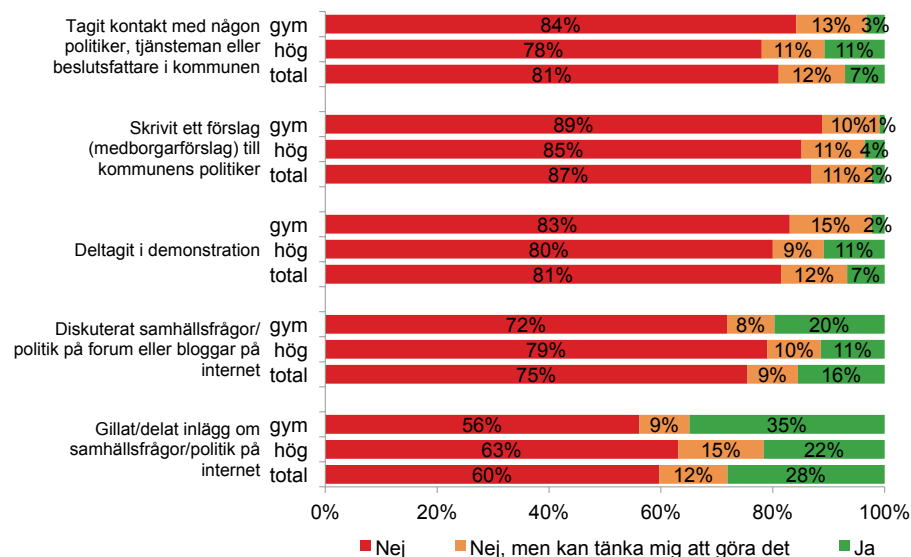
D1. Utveckling över tid: Andel som anser att de är mycket + ganska intresserade av politik

HÖGSTADIET	2015	2014	2013	2012	2011
	23%	31%	17%	22%	14%
GYMNASIET	2015	2014	2013	2012	2011
	39%	29%	26%	23%	24%

D1. Hur intresserad är du av följande? Andel mycket + ganska intresserad

D2. Under de senaste 12 månaderna, har du gjort något av följande?

D. Politik och samhälle

SYN PÅ INFLYTANDE I KOMMUNEN

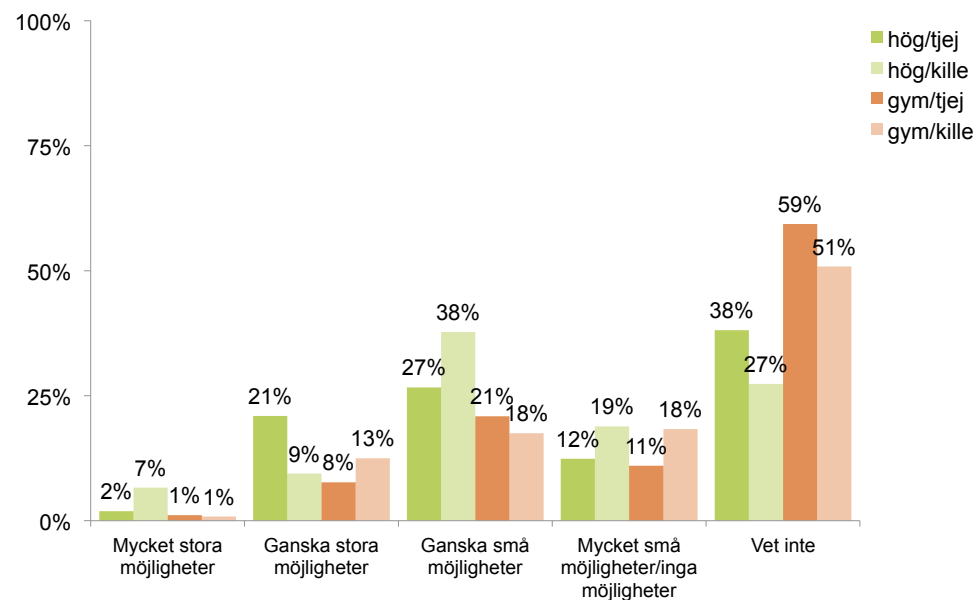
Utöver att det finns ett intresse för att påverka, är även en central faktor för att utveckla ungdomsinflytandet i en kommun, att ungdomarna känner att de har en möjlighet att få sin röst hörd hos de som bestämmer.

På högstadiet svarar 20 % att de tror sig ha stora eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen. Motsvarande siffra på gymnasiet är lägre, 12 %. Värt att notera är dock att en relativt stor andel, speciellt bland gymnasieungdomar, har svarat "vet inte" vilket tyder på en osäkerhet i frågan.

Sett till rikssnittet för Lupp ser gymnasieungdomarna i Ludvika inte riktigt att de har lika stora möjligheter att föra fram sina åsikter. Andelen i rikssnittet som anser sig ha stora eller mycket stora möjligheter att få sina åsikter hörda är 20 %. Högstadieungdomarnas syn på möjligheterna är dock i linje med rikssnittet för Lupp 2015 (22 %).

Andelen högstadieungdomar som anser att de har stora eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter har gradvis ökat de senaste åren i Ludvika (med viss variation), från 11 % år 2010 till 20 % i år. Avseende gymnasieungdomarnas syn på möjligheter har resultatet fluktuerat mer de senaste åren, men andelen är på en likvärdig nivå som föregående år, 2014 (11 %).

D3. Vilka möjligheter har du att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen?

D3. Utveckling över tid: Andel som anser att de har mycket + ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter

HÖGSTADIET	2015	2014	2013	2012	2011
	20%	14%	16%	16%	11%

GYMNASIET	2015	2014	2013	2012	2011
	12%	11%	14%	16%	7%

D. Politik och samhälle

VILL PÅVERKA

45 % av gymnasieungdomarna och 53 % av högstadieungdomarna svarar att de vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen, se diagram D4. Tjejer är mer intresserade av att vara med och påverka än killar, både på högstadiet och på gymnasiet. Andelen som vill påverka är på en liknande nivå som i rikssnittet, där 48 % av högstadieungdomarna och 50 % av gymnasieungdomarna svarar att de vill påverka.

Andelen gymnasieungdomar i Ludvika som vill påverka är något högre än i resultatet i de senaste Lupp-undersökningarna. Mellan år 2011 och 2014 svarade 35-37 % av gymnasieungdomarna att de vill påverka. Andelen högstadieungdomar som vill påverka är även något högre i år jämfört med de tre tidigare åren, 2012-2014, då mellan 35-45 % angav intresse för att vara med och påverka.

VEM DE VÄNDER SIG TILL

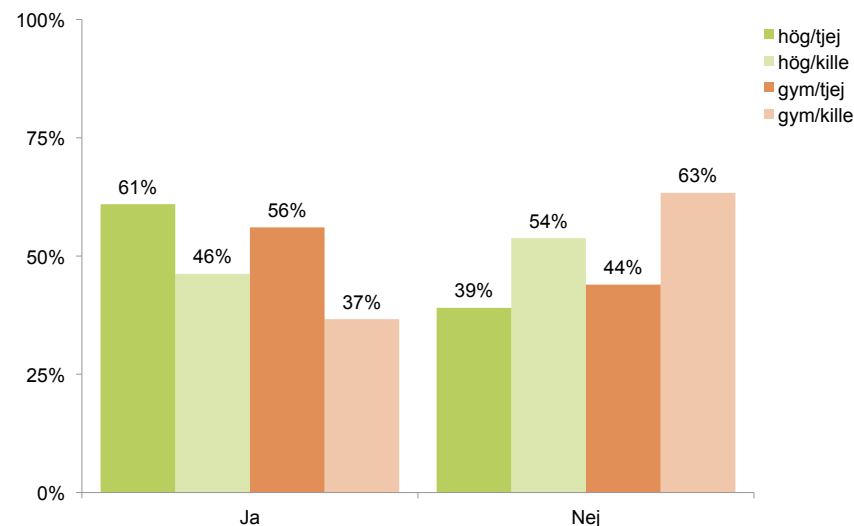
En relativt stor andel av ungdomarna vet inte vart de skulle vända sig om de vill påverka något i kommunen, totalt 50 % av gymnasieungdomarna och 36 % av högstadieungdomarna anger detta alternativ.

30 % totalt har angett att de skulle vända sig till någon de känner och 24 % anger att de skulle vända sig till internet eller sociala medier. En relativt låg andel skulle vända sig direkt till en tjänsteman eller politiker om de vill påverka något, totalt anger 13 % detta alternativ.

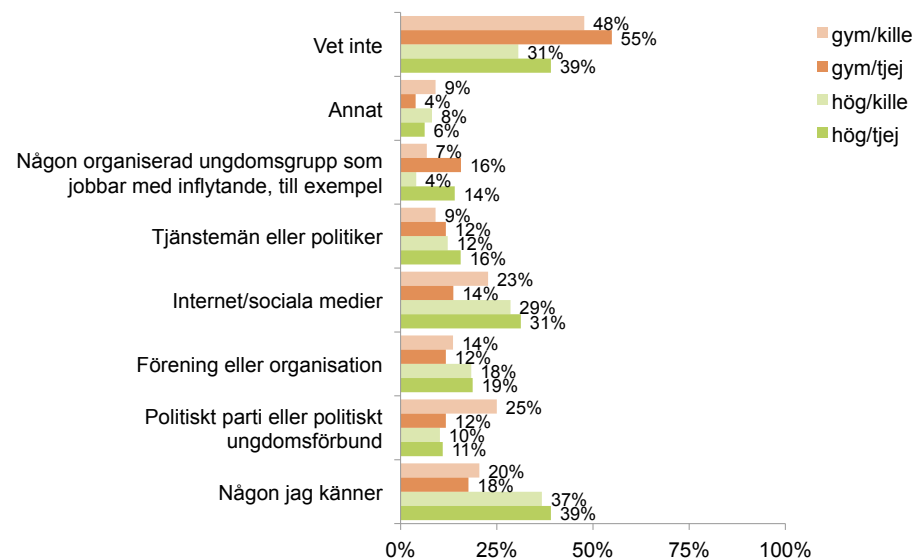
VAD UNGDOMARNA VILL PÅVERKA

De som tidigare svarat att de vill påverka i frågor som rör kommunen kunde även i fritext ange vad de skulle vilja påverka. Många kommenterar här frågor som rör skolan, samhället i stort, trygghetsfrågor, kultur- och fritidsutbudet i kommunen samt allmänt vad pengarna läggs på.

D4. Vill du vara med och påverka i frågor som rör din kommun?

D4b. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun?

D. Politik och samhälle

DE SOM INTE VILL PÅVERKA

De som svarade att de inte vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen fick även svara på en fråga om varför de inte vill. En hög andel, 61 %, svarar att de beror på att de inte är tillräckligt intresserade.

Mer problematiskt är det att 35 % av gymnasieungdomarna och 25 % av högstadieungdomarna (som inte vill påverka) anger att det beror på att de inte tror att det spelar någon roll.

Fördelningen av svar avseende orsaker till att de unga inte vill påverka ser generellt ut på ett liknande sätt i Ludvika som i riksnittet för Lupp. I riksnittet är det dock en något lägre andel som anger orsaken att de inte tror det spelar någon roll. 22 % av högstadieungdomarna och 27% av gymnasieungdomarna anger i riksnittet att de inte vill påverka för att de inte tror det spelar någon roll.

FÖRTROENDE

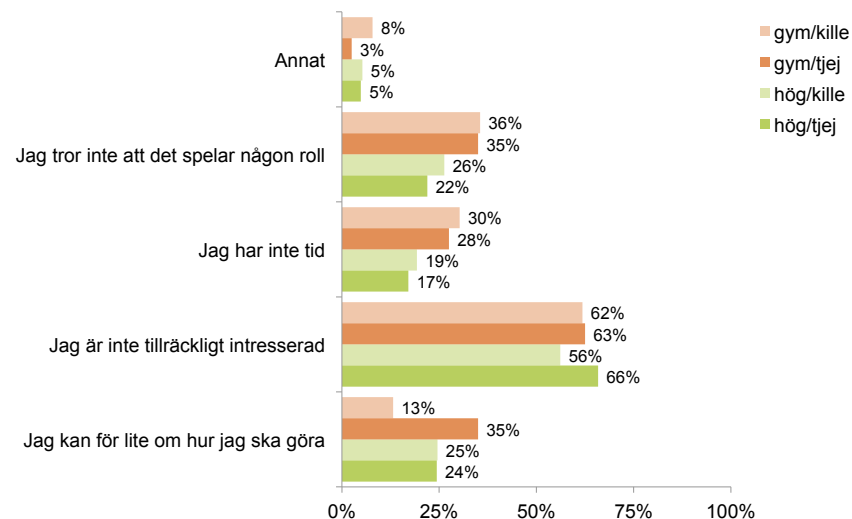
Ungdomarna ombads även svara på hur stort förtroende de har för vuxna i allmänhet samt för politiker. Många forskare menar att just graden av tillit har stor betydelse för det personliga välbefinnandet.¹

Förtroendet för vuxna är relativt högt, totalt svarar 73 % att de har ett ganska eller mycket stort förtroende för vuxna. Förtroendet för politiker är dock märkbart lägre, speciellt bland ungdomarna på gymnasiet. Förtroendet för politiker är bland gymnasieungdomarna i Ludvika lägre i jämförelse till riksnittet, där 34 % anger att de har förtroende för politiker. I riksnittet anger vidare 46 % av högstadieungdomarna förtroende för politiker, dvs. en något högre andel än i Ludvika.

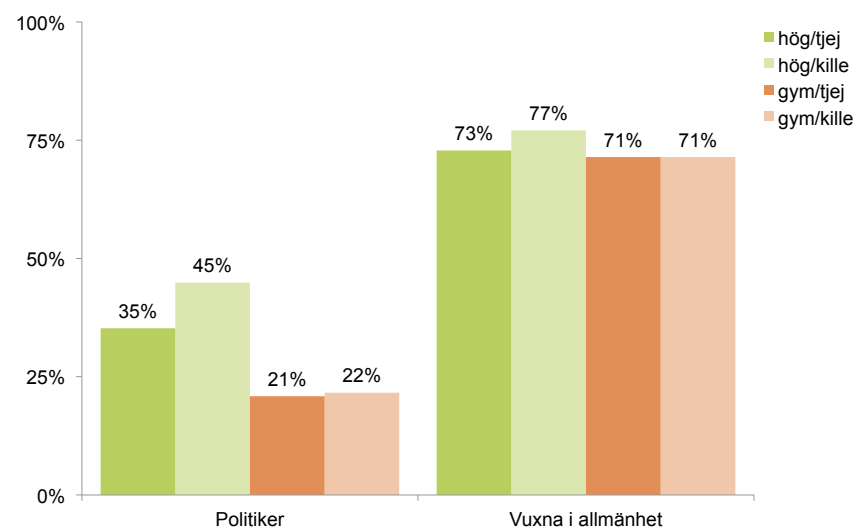
Förtroendet för vuxna är i Ludvika på en liknande nivå som i riksnittet, där 73 % av högstadie- och gymnasieungdomarna uppger förtroende för vuxna i allmänhet.

¹ Statens Folkhälsoinstitut 2010: Delaktighet och inflytande i samhället

D4d. Vilken eller vilka är anledningarna till att du inte vill vara med och påverka?

D5. Hur stort eller litet förtroende har du för följande vuxna personer? Andel mycket + ganska stort förtroende

D. Politik och samhälle

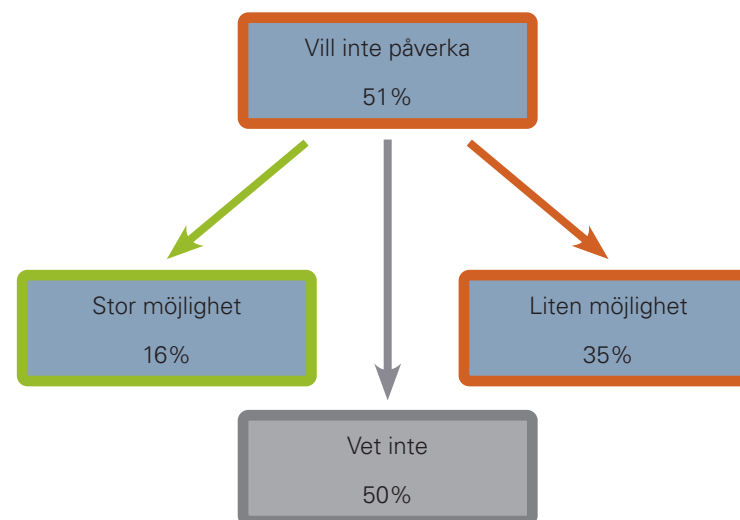
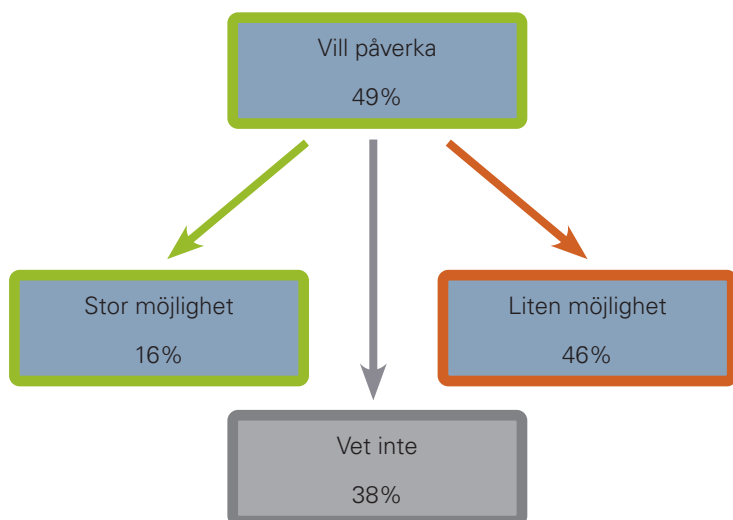
INFLYTANDE OCH FÖRUTSÄTTNINGAR

En viktig förutsättning för att utveckla ungdomars inflytande är att ungdomarna vill vara med och påverka. En annan sak som är viktig utöver viljan är att ungdomarna i någon mån också anser att de har möjligheter att föra fram sina åsikter. Nedan redovisas en översikt av hur ungdomarna svarat på de olika frågorna om inflytande; huruvida de vill vara med och påverka samt hur de ser på de faktiska möjligheterna att föra fram åsikter i kommunen.

I Ludvika kommun svarar 16 % av ungdomarna av de som vill påverka, att de har mycket goda eller ganska goda möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer. Denna andel ungdomar skulle potentiellt kunna bli aktivt engagerade i ungdomsfrågor i kommunen. 46 % av ungdomarna som vill påverka ser sig dock ha mycket små eller ganska små möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer.

Å andra sidan finns det även ungdomar, som inte vill påverka och som ser sig ha en liten eller mycket liten möjlighet att föra fram sina åsikter. Totalt 35 % av de som inte vill påverka

ser sig ha små eller mycket små möjligheter. Det krävs troligtvis mycket för att få dessa ungdomar engagerade.

D. Politik och samhälle - fördjupad analys

Att främja och öka ungas inflytande är ett prioriterat område i den nationella ungdomspolitikerna, i Dalarnas regionala ungdomsstrategi samt även i Ludvikas kommunövergripande mål. Att ungdomar själva känner att de vill vara med och påverka, men även att de ser sig ha möjligheter att påverka, är en förutsättning för ett ökat ungdomsinflytande i kommunen. Vad som tidigare framgått är att en stor andel av ungdomarna, speciellt tjejer, i Ludvika vill vara med och påverka. Andelen som ser sig ha stora eller ganska stora möjligheter att påverka är dock relativt låg. Bland gymnasieungdomarna är dessutom förtroendet för politiker relativt lågt. Att verka för att fler unga i Ludvika vet om hur de kan organisera sig och vilka möjligheter de har att påverka kan därför komma att bli viktigt. Att ta tillvara på ungdomarnas ökade intresse för frågor som rör kommunen kan även komma att bli viktigt.

Ungas deltagande kan ses ur två viktiga perspektiv: resursperspektivet som utgår från att ungdomar är en resurs och kan bidra med erfarenheter och kunskaper samt medborgarperspektivet som utgår från att unga som medborgare har en rätt att vara med och påverka.

Det råder oenighet i forskningen om ungas organiseringsgrad över tid. Vissa forskare menar att ungdomar idag har ett lägre stöd för demokratin och att deras politiska deltagande faller andra forskare menar att unga idag är lika engagerade som unga i tidigare generationer varit, bara att engagemanget istället har tagit nya former (exempelvis politisk aktivitet på nätet, enfrågerörelser, bojkotter). Vad som dock konstateras i forskningen är att utbildningsnivå, socioekonomisk bakgrund och sociala nätverk påverkar graden av organisering. Exakt vilka faktorer som har en kausal påverkan är dock omtvistat eftersom det är svårt att särskilja en enskild faktor då de samvarierar. Att ha föräldrar som organiserar sig är dock en av de starkaste faktorerna bakom att unga väljer att organisera sig.¹ Andra vuxna personer som finns nära de unga i vardagen (exempelvis på skolan eller i föreningar) kan dock även spela en stor roll för ungas engagemang.²

MUCF påpekar att en framgångsfaktor är att inte ställa orealistiska förhoppningar på att de unga själva, utan stöd och uppmuntran från de vuxna, ska kunna ta tillvara sin rätt till inflytande. Att vuxna och politiker betraktar ungdomar som en resurs och främjar samt uppmuntrar ungdomsinflytandet är alltså väldigt viktigt. Vidare påpekar MUCF att unga ofta föredrar mer öppna och informella vägar vad gäller påverkan och inflytande, som kanske inte alltid matchar vuxnas syn på hur det bör gå till.³

1 SKL 2013: Ungas förhållande till demokratin
2 MUCF 2010: Fokus 10: En analys av ungas inflytande
3 MUCF 2010: Fokus 10: En analys av ungas inflytande

RESULTAT UTIFRÅN SAMBANDSANALYSERNA

Inledningsvis har vi undersökt frågorna som berör hur intresserad ungdomarna anger att de är av samhällsfrågor, politik och vad som händer i världen. Ungdomarna i Ludvika är överlag lika intresserade av samhället, politik och omvärlden som genomsnittet i Dalarna. Ungdomar med utländskt ursprung är överlag mindre intresserade av politik och samhälle, men mer intresserade av vad som händer i omvärlden. Gruppen med intresserade och ganska intresserade av politik, samhällsfrågor eller vad som händer i världen vill vara med och bestämma om olika saker i skolan mer än övriga och tycker även att de får vara med och bestämma mer i nuläget. En klart högre andel av de som har ett intresse för politik, samhällsfrågor eller vad som händer i världen har eller kan tänka sig att engagera sig politiskt på olika sätt. Dessutom anger gruppen som är intresserade av de tre frågorna i högre grad att de vill vara med och påverka frågor som rör kommunen och anser även att de har chanser att föra fram sina åsikter i något större omfattning än de som är ointresserade. Vidare finns det ett samband mellan intresse för politik, samhällsfrågor och vad som händer i världen samt flyttbenägenhet. Ju större intresset är för politik, samhället och omvärlden, i desto högre grad svarar ungdomarna att de kommer flytta från Ludvika. De med större intresse för frågorna tänker sig flytta främst på grund av studier.

När man fördjupat analyserar frågan om synen på möjligheterna att föra fram åsikterna till de som bestämmer i kommunen framgår det att de ungdomar, som ser att de har ganska små eller mycket små/inga möjligheter att föra fram åsikterna, i högre grad än övriga även svarat att de inte tycker att de får bestämma om olika saker i skolan. Synen på inflytande i skolan hänger således ihop med synen på inflytande i kommunen. De som ser sig ha små eller inga möjligheter anger även i lägre grad än övriga att de har förtroende för politiker. Vidare tror de ungdomar, som skattar hälsan sämre och de som ofta har problem med besvär av psykisk och somatisk karaktär, att de har mindre möjligheter att föra fram sin åsikt än de som skattar hälsan bra och som inte har regelbundna besvär.

Statens folkhälsoinstitut konstaterar att låg demokratisk delaktighet bl.a. har samband med upplevd dålig hälsa.⁴ Detta stämmer överens med resultaten från sambandsanalyserna i Ludvika, i detta fall gällande synen på möjligheterna att påverka och den självskattade hälsan.

4 Statens Folkhälsoinstitut 2010: Delaktighet och inflytande i samhället

E. Trygghet

I detta avsnitt presenteras resultatet på de frågor som i enkäten berör olika typer av utsatthet samt ungdomarnas upplevelser kring trygghet och otrygghet. Att bli utsatt för brott eller kränkande handlingar innebär utöver en fysisk eller psykisk skada även en begränsning av den utsatta individens frihet, samt kan vara ett hot mot tryggheten också på längre sikt.

UTSATTHET FÖR HOT OCH BROTT

I tabellen E1 till höger redovisas andelen som svarat att de blivit utsatta för hot eller brott de senaste halvåret. Killar på högstadiet har i klart större utsträckning blivit utsatta för hot och misshandel än övriga grupper. 1 av 5 tjejer upplever att de blivit utsatta för hot det senaste halvåret, både på högstadiet och gymnasiet. Andelen tjejer som svarat att de blivit hotade är något högre i Ludvika än i rikssnittet, där 12 % av gymnasietjejerna och 14 % av högstadietjejerna anger att de blivit utsatta. Andelen killar på högstadiet som blivit utsatta är även högre i Ludvika (31 %) än i rikssnittet för Lupp 2015 (18 %).

UPPLEVELSER AV TRYGGHET

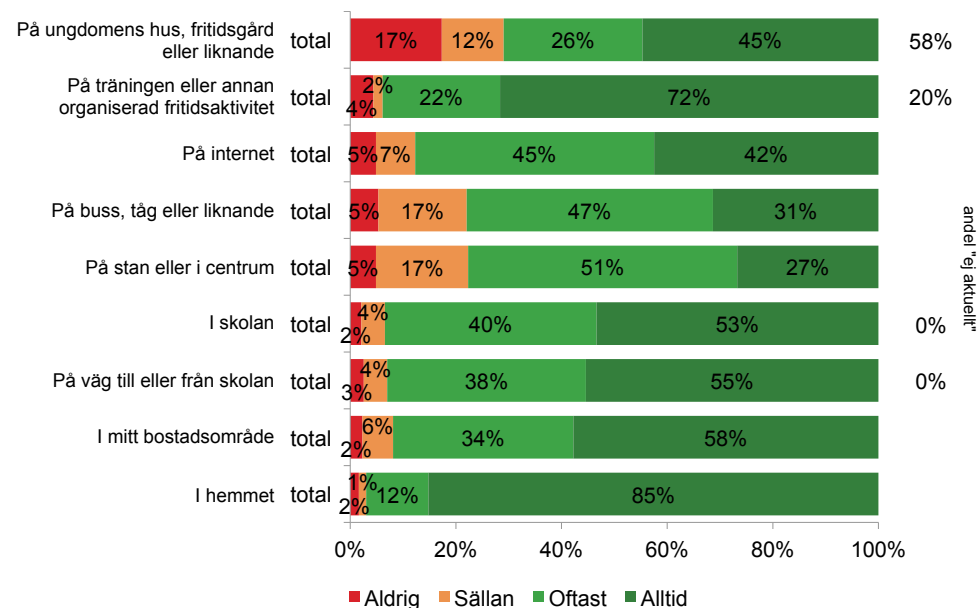
Ungdomarna fick ange hur trygga de upplever att de är på olika fysiska platser i kommunen. Svartalernativet "alltid" innefattar inga tvivel, medan svartalernativen ofta och sällan, innefattar olika mån av tvivel kring den upplevda tryggheten. Diagrammet till höger visar upplevd trygghet för ungdomar på gymnasiet samt högstadiet totalt. Vad som framgår är att ungdomarna känner sig tryggast i hemmet och i bostadsområdet och känner sig minst trygga på fritidsgårdarna. I tabellen E2 på följande sida framgår det att tjejer känner sig mindre trygga än killar i kollektivtrafiken och gymnasietjejer känner sig mindre trygga på stan/i centrum än övriga grupper.

Vid en fördjupad analys avseende de ungdomar som känner sig otrygga framgår det tydligt att otrygghet och utsatthet för någon form av hot eller brott är sammankopplat. De som utsatts för hot, stöld, våld eller misshandel det senaste halvåret är generellt mer otrygga och upplever särskild otrygghet på stan, i kollektivtrafiken, på ungdomsgård eller på träningen eller annan fritidsaktivitet. De som lider av psykiska besvär som nedstämdhet upplever också otrygghet i klart större utsträckning än övriga. De med lägre förtroende för vuxna/politiker samt de som blivit orättvist behandlade eller utsatta för mobbning anger också i klart fler fall att de känner sig otrygga, speciellt på de fyra ovan nämnda platserna, men även överlag.

E1. Nu vill vi att du tänker tillbaka på de senaste sex månaderna. Har något av detta hänt dig? Andel "ja"

	hög/tjej	hög/kill	gym/tjej	gym/kill
Någon har hotat mig	19%	31%	20%	12%
Någon har stulit från mig	19%	19%	7%	14%
Jag har blivit utsatt för misshandel	2%	6%	1%	1%
Jag har blivit utsatt för sexuellt våld/utnyttjande	4%	1%	2%	0%

E2. Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?*

Siffrorna i diagram E2 ovan visar endast de som svarat på frågan, dvs. svartalernativet "ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat ej aktuellt redovisas inom parentes.

* Ca 30 % av de ungdomar, som tidigare i enkäten svarat att de aldrig besöker fritidsgårdar, har trots det svarat på frågan om hur trygga de känner sig på fritidsgården. Ser man till endast de som svarat att de besöker fritidsgården (73 svar) så svarar 10 % att de aldrig är trygga, 8 % att de sällan är trygga, 27 % att de oftast är trygga och 55 % att de alltid är trygga.

E. Trygghet

MOBBNING OCH TRAKASSERIER

I denna del redovisas frågor som rör utsatthet för mobbning och kränkande särbehandling. MUCF konstaterar att en av de faktorer som påverkar ungas hälsa mest är om man under den senaste tiden har blivit kränkt i form av mobbning, men även andra former av utsatthet tas upp (hot, misshandel, utnyttjande). Det konstateras att det gäller såväl tjejer som killar.¹ Vad som framgår är att 5 % av högstadieungdomarna och 4 % av gymnasieungdomarna har blivit mobbade eller trakasserade under en längre period. Tjejer på högstadiet är i större utsträckning utsatta jämfört med övriga grupper. Totalt svarar 41 % av högstadietjejerna att de blivit utsatta enstaka gånger eller en längre period det senaste halvåret. Detta är även en högre andel sett till riksnittet för tjejer på högstadiet, där motsvarande andel är 31 %.

Vad som vidare framgår är att en stor andel av de utsatta uppger att det skett i skolmiljön, se figur E3b. Av de som svarat att de är utsatta för mobbning har 70-71 % angett att det skett i skolan. I forskningen konstateras det ofta att normer och föreställningar om vad som betraktas som "normalt" ofta ligger bakom kränkningar och diskriminering av elever i skolan. De som uppfattas avvika från normen löper alltså större risk att drabbas.²

Den näst största andelen har blivit utsatta för mobbning på internet eller i mobilen, både

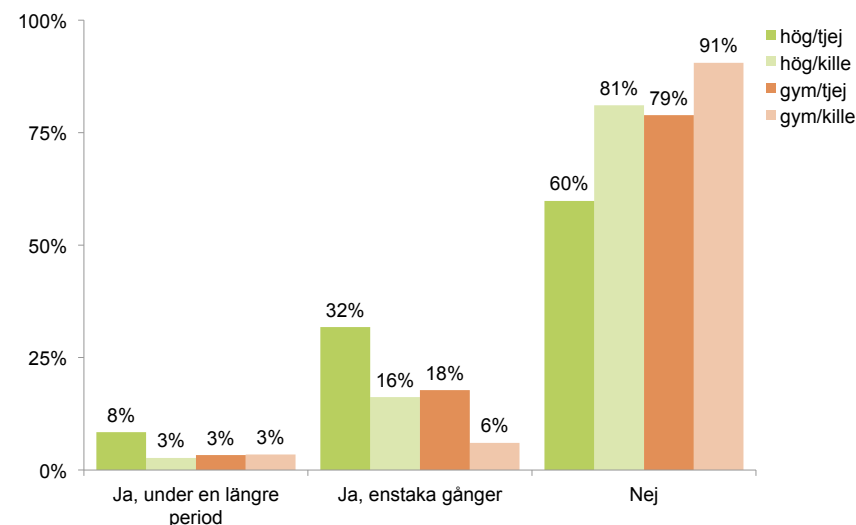
1 MUCF 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet
2 Skolverket 2009: Grövre våld i skolan

E2. Andel nedbrutet som svarat att de oftast + alltid är trygga

	hög/tjej	hög/kille	gym/tjej	gym/kille
I hemmet	96%	96%	99%	97%
I mitt bostadsområde	88%	92%	94%	94%
På väg till eller från skolan	87%	96%	94% (0%)	96% (2%)
I skolan	88%	95%	96% (0%)	96% (2%)
På stan eller i centrum	84%	82%	60%	81%
På buss, tåg eller liknande	76%	85%	68%	80%
På internet	85%	94%	81%	90%
På träningen eller annan organiserad fritidsaktivitet	94% (18%)	89% (22%)	100% (26%)	94% (16%)
På ungdomens hus, fritidsgård eller liknande	76% (53%)	80% (48%)	60% (73%)	61% (64%)

Siffrorna i tabellen ovan visar endast de som svarat på frågan, dvs. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat ej aktuellt redovisas inom parentes.

E3. Under de senaste sex månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfryst?

E3. Utveckling över tid: Andel som blivit utsatta för mobbning *

HÖGSTADIET	2015	2014	2013	2012	2011
	29%	19%	23%	10%	14%
GYMNASIET	2015	2014	2013	2012	2011
	16%	10%	11%	8%	9%

*Observera att frågan 2011-2014 var formulerad "Har du blivit mobbad eller utfryst det senaste halvåret?" Samt att svarsalternativen dessa år var "ja" samt "nej". Siffran för 2015 är "ja, under en längre period" samt "ja, enstaka gånger" sammanslaget. Notera att detta kan påverka jämförbarheten.

E3b. Var blev du mobbad, trakasserad eller utfryst?

HÖGSTADIET	andel	GYMNASIET	andel
1. I skolan	71%	1. I skolan	70%
2. På internet/i mobilen	26%	2. På internet/i mobilen	46%
3. Annat	9%	3. Annat	18%
4. Hemma	9%	4. Hemma	18%
5. På stan eller i centrum	8%	5. På stan eller i centrum	9%

E. Trygghet

vad gäller gymnasiet och högstadiet. I forskningen konstateras det att mobbning och kränkningar på nätet och utanför nätet "online" och "offline" ofta är sammanlänkade. Dvs. de ungdomar som är utsatta offline är i högre grad även utsatta online. Proaktiva åtgärder för att hindra att unga drabbas av mobbning, trakasserier eller kränkningar online kan därav vara viktiga att ses i ett vidare samhälleligt, rättsligt och socialt sammanhang.³

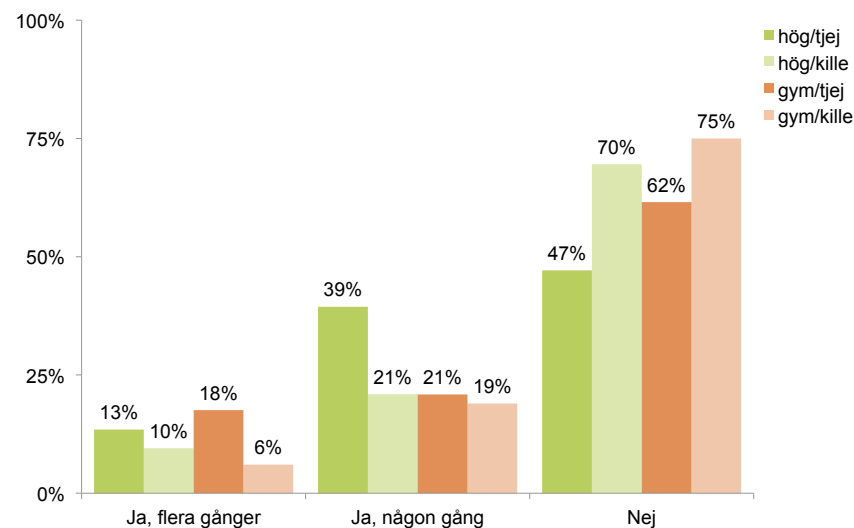
ORÄTTVIS BEHANDLING

Ungdomarna fick även ange om de blivit orättvist behandlade på ett sätt som gjort att de mått dåligt. 12 % av högstadieungdomarna och 11 % av gymnasieungdomarna har svarat att de blivit orättvist behandlade flera gånger under det senaste halvåret. En relativt stor andel anger även blivit utsatta någon gång, 30 % på högstadiet och 20 % på gymnasiet anger detta.

Så som även gällande mobbning, är det framför allt högstadietjejer som svarar att de varit utsatta för orättvis behandling. Totalt har 52 % svarat att de blivit orättvist behandlade någon eller flera gånger.

En stor andel, 57 %, av de som blivit utsatta för orättvis behandling, anger att de utsatts av andra elever eller ungdomar. 37 % av ungdomarna anger personal inom skolan.

E4. Har du de senaste sex månaderna, har du upplevt att du har blivit orättvist behandlad på ett sätt så att du har mått dåligt?

E4b. Vem eller vilka har du känt dig orättvist behandlad av?

3 MUCF 2014: Nätkränkningar - Svenska ungdomars normer och beteenden

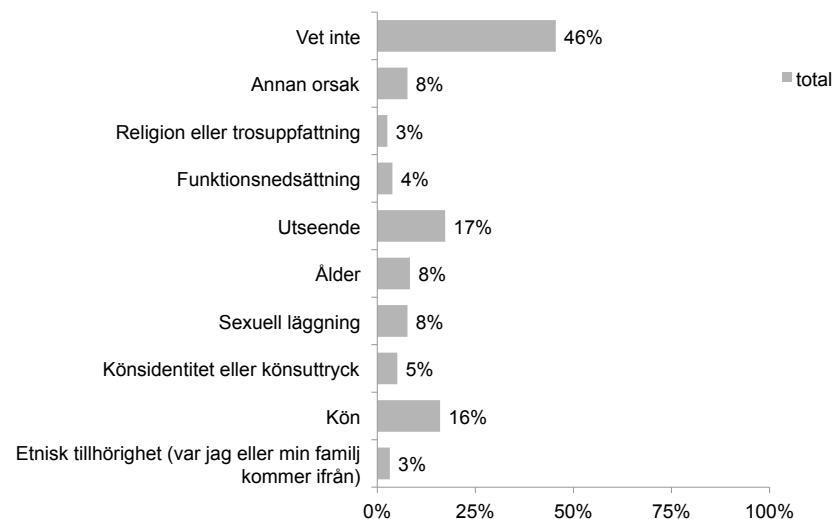
E. Trygghet

ORÄTTVIS BEHANDLING

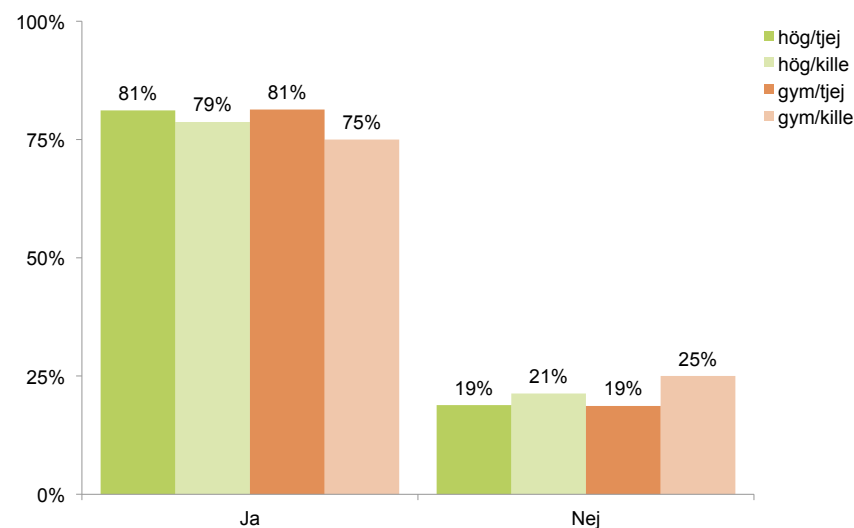
Avseende vilka orsaker som lett till orättvis behandling framgår det att ungdomarna i hög utsträckning svarar "vet inte", 46 % totalt anger detta alternativ. 17 % anger utseende och 16 % anger att det var på grund av kön.

Positivt är att en hög andel, totalt 79 % av ungdomarna i Ludvika, vet vart de ska vända sig för stöd om de skulle bli illa behandlade eller om de mår dåligt. I riksnittet är andelen ungefär liknande, 83 % av högstadieungdomarna och 82 % av gymnasieungdomarna anger där att de vet vart de kan vända sig.

E4c. Av vilken eller vilka orsaker tror du att du blev orättvist behandlad?

E5. Vet du vart du kan vända dig för att få stöd om du skulle bli illa behandlad eller må dåligt?

F. Hälsa

I detta område redovisas de frågor som berör ungdomarnas hälsa. Speciellt ungdomars psykiska hälsa i Sverige har uppmärksammats i ett antal rapporter under 2000-talet. Det konstateras att de flesta ungdomar i Sverige mår bra, men rapporterna har visat att psykisk ohälsa och psykosomatiska besvär bland ungdomar har ökat betydligt under de senaste årtionedena, för att under den senaste åren ha stannat på en relativt konstant och hög nivå i jämförelse med resten av befolkningen. Det är även vanligare att tjejer upplever psykosomatiska besvär än att killar gör det. Psykiska och psykosomatiska symtom är vidare dubbelt så vanliga hos unga kvinnor som hos unga män.¹

SJÄLVSKATTAT HÄLSOTILLSTÅND

Självskattad hälsa innebär att individer ombeds att själva skatta sitt allmänna hälsotillstånd längs en på förhand definierad skala, dvs. ett subjektivt mått. Resultat av denna typ ifrågasätts ibland på grund av det subjektiva inslaget, ändå har självskattad hälsa visat sig stämma väl överens med mer objektiva och medicinska mått på hälsa². I Ludvika framgår det att 80 % av högstadiungdomarna och 71 % av gymnasieungdomarna upplever att de har ett ganska bra eller mycket bra hälsotillstånd. Tjejer, både på högstadiet och gymnasiet, skattar sin hälsa som bra i lägre grad än killar. Andelen som skattar sin hälsa bra har ökat från föregående års Lupp-mätning. År 2014 svarade 70 % på högstadiet och 64 % på gymnasiet att de bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra.³ Andelen som ser sig ha en mycket eller ganska bra hälsa på gymnasiet och högstadiet totalt är även likvärdigt med rikssnittet för Lupp 2015. Dock framgår det att tjejer på gymnasiet i Ludvika skattar sin hälsa sämre än tjejer på gymnasiet i rikssnittet (51 % i Ludvika bedömer sin hälsa som ganska bra eller mycket bra i rikssnittet är andelen 64 %).

PSYKISKA OCH SOMATISKA BESVÄR

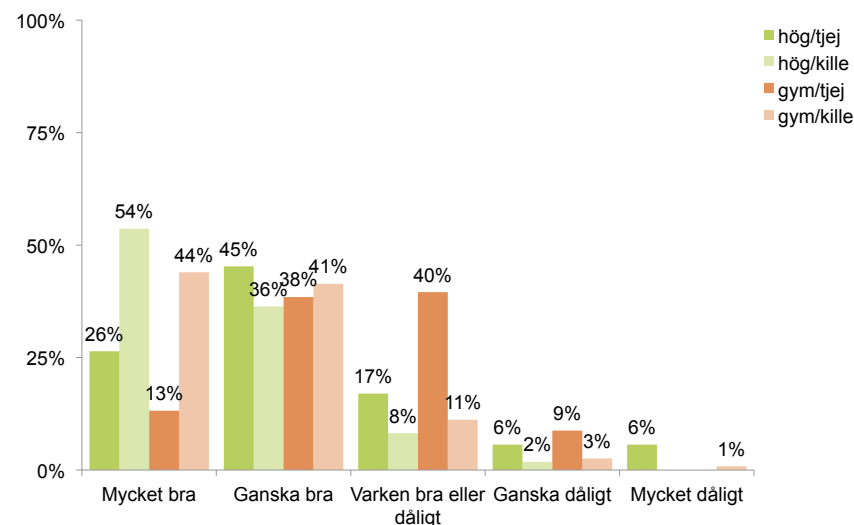
De unga fick svara på frågor om hur ofta de upplever olika psykiska och somatiska besvär så som stress, värk, sömnsvårigheter och nedstämdhet. En stor andel av ungdomarna upplever inte regelbundna besvär. Enligt MUCF indikerar besvär ohälsa om de förekommer flera gånger i veckan eller oftare under en längre period. Liknande kategorisering görs i Folkhälsomyndighetens undersökning "Hälsa på lika villkor". I diagram F2 på föregående sida redovisas andelen ungdomar som har de listade besvären regelbundet, dvs. flera gånger i veckan eller oftare. I kommunen svarar totalt 34 % av högstadiungdomarna och 44 % av gymnasieungdomarna att de är stressade flera gånger i veckan eller oftare. Tjejer

¹ Regeringens proposition 2013/14:191

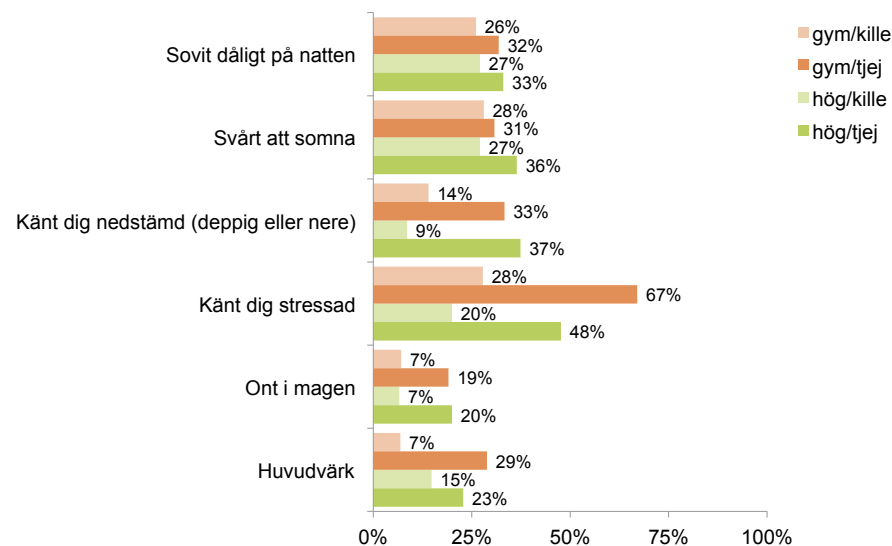
² Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2013-2014

³ Vid en jämförelse till ännu tidigare år fluktuerar resultatet mer, både på högstadiet och gymnasiet.

F1. Under de senaste sex månaderna, hur bedömer du din hälsa, hur du mår eller känner dig?

F2. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna? Andel flera gånger i veckan eller oftare

F. Hälsa

har märkbart högre problem med regelbunden stress än killar. Stress är en reaktion som människan behöver och som mestadels är bra. Men om påslaget av stresshormoner sker för ofta eller oavbrutet skadar det kroppen på sikt, inte minst för de som är unga och fortfarande växer och utvecklas.⁴

Även avseende övriga psykosomatiska besvär, som huvudvärk, ont i magen och svårigheter med sömnen framgår det att tjejer har mer besvär än de jämnåriga killarna. Ser man till rikssnittet för Lupp 2015 framgår det att andelen tjejer på gymnasiet i Ludvika som ofta är stressade är något högre än i rikssnittet (62 % i snittet mot 67 % i Ludvika).

NEDSTÄMDHET

I enkäten ställs även en fråga om hur ofta ungdomarna upplever att de är nedstämda eller deppiga. Psykiska besvär, som till exempel nedstämdhet, kan vara normala reaktioner på en påfrestande livssituation och är ofta övergående. Dock är det även viktigt att de ungdomar som behöver hjälp, får den hjälpen snabbt.⁵ I Ludvika svarar 24 % på högstadiet och 22 % på gymnasiet att de känner sig nedstämda flera gånger i veckan eller i stort sett varje dag. Även här framgår det att tjejer i högre utsträckning än killar svarat att de flera gånger i veckan eller oftare är nedstämda eller deppiga. Genom sambandsanalyser framgår det att gruppen med regelbundna psykiska besvär har en högre konsumtion av alkohol, tobak och narkotika än övriga. Gruppen med psykiska besvär är vidare i högre grad lågaktiva dvs. deltar i lägre grad i idrotts- och kulturaktiviteter än andra. Det framgår även att en större andel av de med psykiska besvär umgås på sociala medier eller internet jämfört med övriga.

UTVECKLINGEN I SVERIGE

Orsaker till ökningen av psykosomatiska symtom samt psykisk ohälsa bland unga i Sverige förklaras ofta, åtminstone till viss del, av den ökade individualiseringen i samhället. Unga idag har fler val som kan göra att livet känns mer oförutsägbart, och förmågan att hantera dessa val kanske inte har utvecklats i samma takt som möjligheterna.⁶ Andra förklaringsfaktorer är ökad skolstress samt att den tekniska utvecklingen har förändrat vardagen och att detta sannolikt har en betydelse för den psykiska hälsan hos unga.⁷ Det framgår att tjejer mår sämre än killar i Ludvika, och detta går i linje med hur det ser ut i riket generellt.

4 Barnombudsmannen 2003: Stress i barns och ungas vardag

5 Forte 2015: Begrepp, mätmetoder och förekomst av psykisk hälsa, psykisk ohälsa och psykiatriska tillstånd hos barn och unga

6 SOU 2010:80

7 Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2013/2014

Förklaringar varför tjejer lider av denna typ av symptom i större utsträckning än killar är omdiskuterat och det saknas till viss del forskning på området. Delvis förklaras ofta skillnaderna av att tjejer i många avseenden har en mer utsatt livssituation än killar. Det konstateras dock ofta att den sociala bakgrunden inte räcker för att förklara skillnaderna gällande ohälsa. Könroller spelar även in; flickor oroar sig mer för utseende, vikt, kroppsform, relationer och skolarbetet än vad pojkar gör.⁸

MÅLTIDER

Ungdomarna fick även frågor om hur ofta de hoppar över måltider. Vad som framgår i tabellerna är att en relativt stor andel både killar och tjejer, ofta hoppar över frukosten.

8 SOU 2010:80

F3. Hur ofta händer det att du hoppar över följande måltider?

Frukost

	hög/tjej	hög/kille	gym/tjej	gym/kille
Sällan eller aldrig	45%	50%	44%	48%
Någon eller några gånger i månaden	11%	11%	14%	17%
En gång i veckan	10%	13%	12%	4%
Flera gånger i veckan	13%	8%	15%	10%
I stort sett varje dag	20%	18%	14%	22%

Lunch

	hög/tjej	hög/kille	gym/tjej	gym/kille
Sällan eller aldrig	45%	59%	54%	72%
Någon eller några gånger i månaden	18%	17%	24%	9%
En gång i veckan	14%	11%	15%	9%
Flera gånger i veckan	11%	4%	6%	3%
I stort sett varje dag	13%	9%	1%	9%

Middag/kvällsmat

	hög/tjej	hög/kille	gym/tjej	gym/kille
Sällan eller aldrig	64%	75%	58%	74%
Någon eller några gånger i månaden	23%	7%	23%	10%
En gång i veckan	5%	8%	9%	6%
Flera gånger i veckan	0%	1%	8%	3%
I stort sett varje dag	9%	10%	2%	7%

F. Hälsa

TRÄNING OCH MOTION

Fysisk aktivitet är relaterat till både fysisk och psykisk hälsa. Andelen skolbarn som uppnår den rekommenderade mängden fysisk aktivitet (1 timmer per dag enligt WHO) är dock fortsatt liten i Sverige. Det är en levnadsvana som inte har förbättrats över tid, konstaterar Folkhälsomyndigheten.¹

En relativt stor andel av de unga i Ludvika kommun tränar, så de svettas eller blir andfådd regelbundet, dvs. en gång i veckan eller mer frekvent. På högstadiet är andelen som gör det 82 %. Motsvarande siffra på gymnasiet är 75 %. Det innebär att de som tränar mer sällan, någon gång i månaden eller mindre ofta, är 18 % på högstadiet och 25 % på gymnasiet.

PRESTATIONSHÖJANDE MEDEL

I enkäten ställdes även en fråga om ungdomarna någon gång använt anabola steroider eller andra motsvarande medel. 5 % totalt har någon eller flera gånger använt denna typ av prestationshöjande medel. I tabellen nedan redovisas frågan över tid. Vad som framgår är att resultatet på gymnasiet varierar en del mellan åren. Andelen som använt prestationshöjande medel på högstadiet har dock ökat något, från 2 % år 2012 till 6 % i årets resultat.

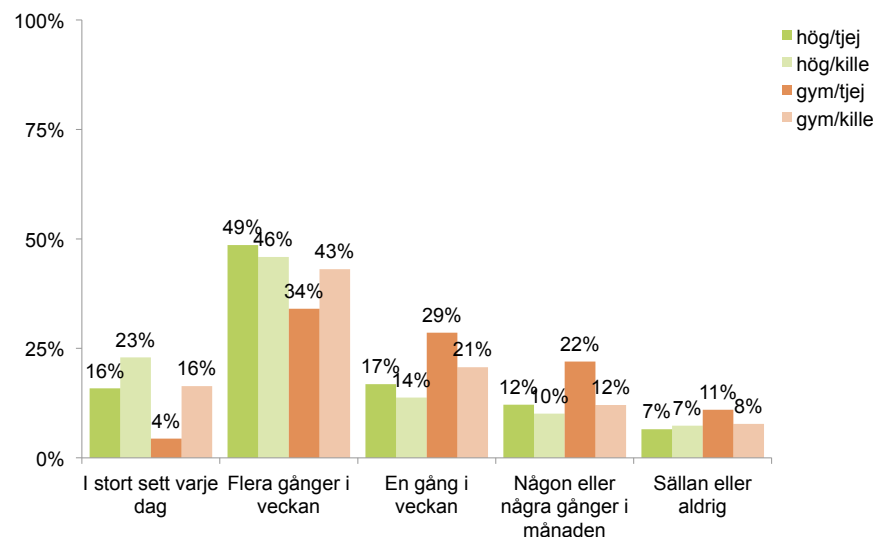
¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor 2013-2014

F5. Har du någon gång använt anabola steroider eller andra motsvarande prestationshöjande medel?

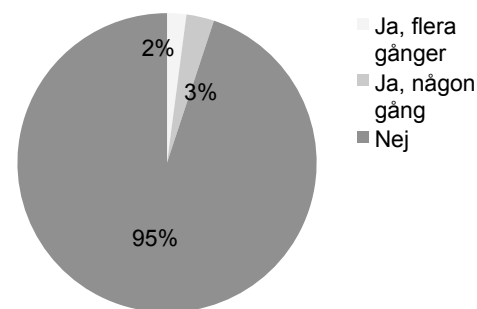
Andel som svarat att de använt en eller flera gånger:

HÖGSTADIET	2015	2014	2013	2012
	6%	4%	2%	2%
GYMNASIET	2015	2014	2013	2012
	4%	2%	6%	5%

F4. Hur ofta brukar du träna så att du blir andfådd eller svettas?

F5. Har du någon gång använt anabola steroider eller andra motsvarande prestationshöjande medel?

F. Hälsa

ALKOHOL OCH TOBAK

I Lupp-enkäten ställs även frågor om ungdomarnas narkotika-, tobak- samt alkoholvanor. I Sverige generellt har andelen alkoholkonsumenter i årskurs 9 sjunkit under 2000-talet. Mängden ren alkohol mätt i liter har även varit nedåtgående på högstadiet och gymnasiet. Andelen hög-, risk- och intensivkonsumenter av alkohol följer samma nedåtgående trend. Vidare pekas det på en kraftigt minskad tobakskonsumtion bland niondeklassare under 2000-talet. På gymnasiet har pojkarnas totala tobakskonsumtion fluktuerat medan flickornas minskat.¹

I Ludvika är andelen som röker regelbundet, en gång i veckan eller oftare, 4 % på högstadiet och 12 % på gymnasiet. Gymnasietjejerna röker i högre utsträckning regelbundet än gymnasiekillarna. Däremot snusar killar i högre utsträckning än tjejerna i båda årskurserna.

¹ CAN: Skolelevers drogvanor 2015

F6. Hur ofta brukar du... röka cigaretter?

	hög/tjej	hög/kille	gym/tjej	gym/kille
Sällan eller aldrig	96%	89%	65%	81%
Någon eller några gånger i månaden	3%	6%	20%	11%
En gång i veckan	1%	2%	3%	1%
Flera gånger i veckan	0%	2%	1%	4%
I stort sett varje dag	0%	2%	11%	4%
Regelbunden rökning*	1%	5%	15%	9%

snusa?

	hög/tjej	hög/kille	gym/tjej	gym/kille
Sällan eller aldrig	98%	87%	91%	80%
Någon eller några gånger i månaden	2%	6%	2%	5%
En gång i veckan	0%	0%	2%	2%
Flera gånger i veckan	0%	2%	1%	1%
I stort sett varje dag	0%	5%	3%	13%
Regelbunden snusning*	0%	6%	7%	15%

*Definieras som andelen som svarat en gång i veckan eller oftare

Vad gäller alkoholkonsumtion framgår det att 89 % av högstadeeleverna sällan eller aldrig dricker alkohol, exklusive folköl. Motsvarande siffra på gymnasiet är 52 %. De med ett regelbundet intag av alkohol, dvs. en gång i veckan eller oftare, finns i störst utsträckning bland killar på gymnasiet.

Sett till de senaste årens Lupp-undersökningar i Ludvika tenderar andelen som regelbundet röker ha gått neråt, speciellt på gymnasiet. På gymnasiet har andelen som röker en gång i veckan eller oftare gått från omkring 20 % år 2011 till 12 % i årets resultat. På högstadiet har resultatet varierat mer från år till år. Dock så svarade 7 % år 2013-2014 att de rökte en gång i veckan eller oftare. Motsvarande siffra i årets resultat är lägre, 4 %.²

Konsumtionen av tobak, alkohol och snus i Ludvika på båda årskurser är i stort sett i linje med rikssnittet för Lupp samt regionsnittet för Dalarna.

² Vad som kan noteras är att svarsalternativen på frågan justerats i år vilket kan påverka jämförbarheten. Svaralternativen varje dag / flera gånger i veckan / en gång i veckan är relativt lika och jämförs därav

dricka folköl?

	hög/tjej	hög/kille	gym/tjej	gym/kille
Sällan eller aldrig	96%	90%	89%	77%
Någon eller några gånger i månaden	3%	8%	10%	16%
En gång i veckan	1%	0%	1%	5%
Flera gånger i veckan	0%	1%	0%	2%
I stort sett varje dag	0%	1%	0%	0%
Regelbundet intag*	1%	2%	1%	7%

dricka starköl, starkcider, alkoholisk, vin eller sprit?

	hög/tjej	hög/kille	gym/tjej	gym/kille
Sällan eller aldrig	92%	88%	52%	52%
Någon eller några gånger i månaden	8%	9%	40%	32%
En gång i veckan	1%	0%	8%	15%
Flera gånger i veckan	0%	2%	1%	1%
I stort sett varje dag	0%	1%	0%	1%
Regelbundet intag*	1%	3%	9%	17%

F. Hälsa

ALKOHOL OCH TOBAK

Det vanligaste sättet att få tag på alkohol är via kompisar, kompisars syskon eller partner, se tabellen högst upp till höger, F6b.

Störst andel, 60 % av de som dricker alkohol, svarar att de dricker så de känner sig fulla någon eller några gånger i månaden medan 23 % dricker så de blir fulla mer sällan eller aldrig.

Avseende huruvida ungdomarna får dricka alkohol för sina föräldrar svarar 4% "ja" på högstadiet medan en avsevärt högre andel, 33 % av gymnasieungdomarna, svarar att de får dricka alkohol för sina föräldrar. Andelen gymnasieungdomar som får dricka för sina föräldrar har de senaste åren i Ludvika minskat. Avseende högstadiet handlar det om så få procent som får dricka för sina föräldrar, att det är svårt att utläsa utveckling.

F6b. Hur får du oftast tag på alkohol?

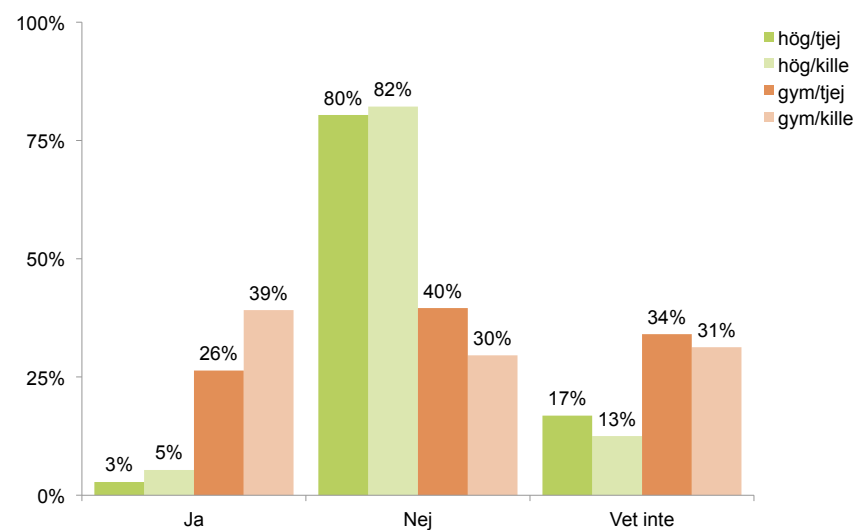
	andel
1. Från kompisar, kompisars syskon, flickvän/pojkvän/partner	45%
2. På annat sätt	30%
3. Från annan vuxen	19%
4. Får från mina föräldrar	14%
5. Från syskon	13%

F6c. Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig full?

	total
I stort sett varje dag	3%
Flera gånger i veckan	3%
En gång i veckan	11%
Någon eller några gånger i månaden	60%
Sällan eller aldrig	23%
Regelbundet intag*	17%

*Definieras som andelen som svarat en gång i veckan eller oftare

F7. Får du dricka alkohol för din/dina föräldrar?

F. Hälsa

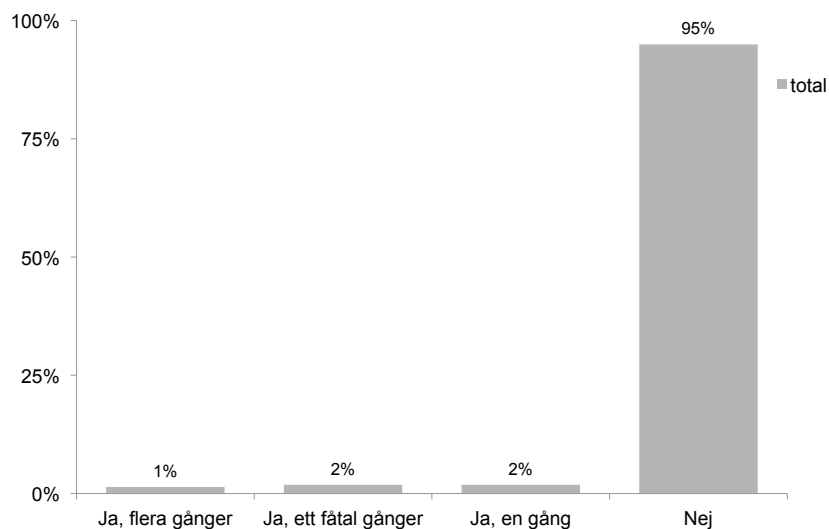
NARKOTIKA

I Lupp-enkäten ställdes även några frågor om användningen av narkotika. Totalt svarar 5 % att de en eller flera gånger använt narkotika. Andelen som använt är 7% på gymnasiet och 4 % på högstadiet.

Andelen gymnasieelever som använt narkotika i Ludvika har minskat något de senaste åren. Åren 2011-2012 svarade runt 11-12 % att de använt narkotika (någon eller flera gånger), sedan har andelen minskat gradvis och är i årets resultat 7 %.

Bland de som använt narkotika svarar 77 % att de använt marijuana (cannabis) och 41 % anger hasch. 68 % av de som använt narkotika någon gång har fått tag på det genom en person på orten.

F8a. Har du någon gång använt narkotika?

F8b. Vilken eller vilka typer av narkotika har du använt?

	total
Amfetamin	32%
Ecstasy/LSD	23%
GHB	9%
Hasch	41%
Heroin	14%
Kokain	14%
Marijuana (cannabis)	77%
Spice eller liknande rökmixer	18%
Sömnmedel eller lugnande läkemedel	23%
Annan narkotika:	9%
Vet inte	9%

F8c. Hur fick du/får du tag på narkotika?

	total
Från någon person här på orten	68%
Från någon person på annan ort (annan kommun eller stad)	14%
Beställer från internet	9%
Annat sätt	27%

G. Arbete

I detta avsnitt redovisas några frågor gällande ungdomarnas relation till arbetsmarknaden. Arbete är enligt de nationella ungdomspolitiska målen ett prioriterat område för att skapa förutsättningar för att ungdomar ska få ett socialt och ekonomiskt tryggt liv. Genom extrajobb och sommarjobb kan ungdomarna få värdefulla erfarenheter och kontakter.

Det har skett och sker ännu stora förändringar som berör ungas etablering på arbetsmarknaden. Övergången från skola till arbetsliv skjuts upp i åldern, kraven på kompetens ökar, ny teknik utvecklas och arbetsmarknaden specialiseras. De unga idag kommer dessutom möta en mer ombytlig arbetsmarknad som i första hand erbjuder tidsbegränsade anställningar, vilket påverkar utsattheten när det sker konjunkturs- och produktionsnedgångar. Detta är exempel på några av de villkor som ungdomarna kommer möta i inträdet på arbetsmarknaden.¹

Vad som framgår, men som inte är så förvånande, är att gymnasieungdomarna i Ludvika hunnit få en starkare koppling till arbetslivet än högstadieungdomarna.

EXTRAJABB OCH SOMMARJABB

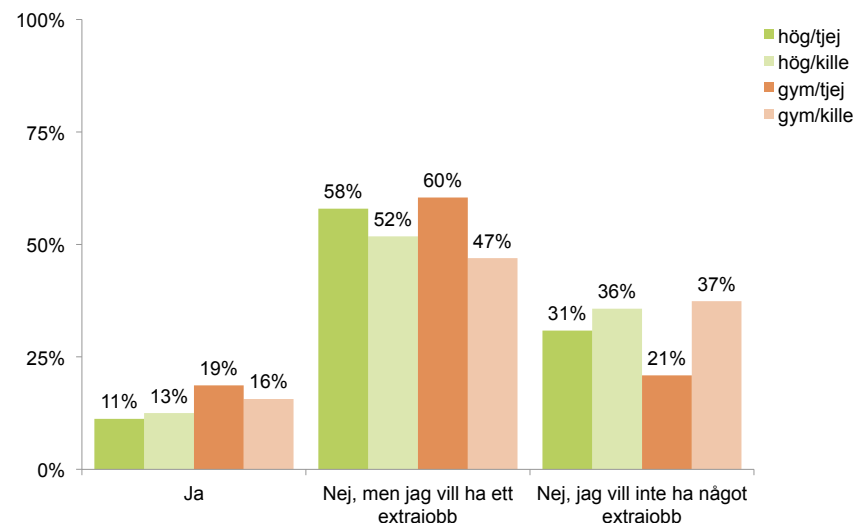
Totalt på högstadiet har 12 % ett extrajobb just nu. Motsvarande siffra på gymnasiet är 17 %. En hög andel, drygt hälften, skulle gärna vilja ha ett extrajobb. Tjejer har i högre utsträckning än killar svarat att de inte har ett jobb men att de gärna vill ha ett.

Vad gäller sommarjobb hade 17 % av högstadieungdomarna ett jobb i somras. Andelen gymnasieungdomar som hade ett sommarjobb i somras är 86 %. Andelen gymnasieungdomar med ett sommarjobb har ökat sett till tidigare Lupp-resultat i Ludvika. Andelen som hade ett sommarjobb åren 2011-2014 har legat på runt 74-78 % och i årets resultat framgår det att andelen stigit till 86 %. Andelen är även högre än i rikssnittet, där 68 % av ungdomarna i gymnasieåldern angett att de hade ett sommarjobb i somras.

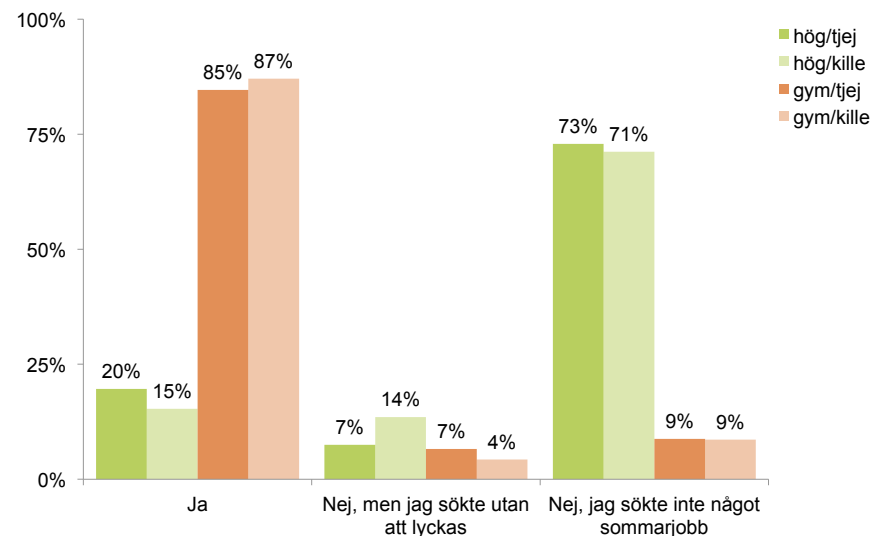
Andelen högstadieungdomar som haft ett sommarjobb har legat på en relativt konstant nivå i Ludvika sedan 2009 (mellan 15-17 %). Andelen högstadieungdomar med sommarjobb i år är även i linje med rikssnittet för Lupp som är 18 %.

¹ Arena för tillväxt 2010: Ungdomarna, jobben och framtiden

G1. Har du något extrajobb just nu?

G2. Hade du ett sommarjobb i somras?

G. Arbete

Ungdomarna som hade ett sommarjobb fick även frågan om hur de fick det. 40 % av gymnasieungdomarna fick sitt sommarjobb genom kommunen och 30 % anger "på annat sätt". Den höga andelen unga på gymnasiet som fått sommarjobb genom kommunen beror troligtvis på att Ludvika kommun erbjuder sommarjobb till just gymnasieelever i årskurs 1 och 2.

Högstadiungdomarna har i högre grad än gymnasieungdomarna angett att de fick sitt sommarjobb genom någon i familjen.

INSTÄLLNING TILL FÖRETAGANDE

Frågan om ungdomarna kan tänka sig att starta företag i framtiden ställdes även i Lupp-enkäten 16-19 år. När unga startar företag bidrar det till skapandet av jobb och är även en viktig tillväxtfaktor. Innovation och förnyelse är viktigt för företagandet i hela Sverige att ta tillvara på ungas idéer och perspektiv blir därför viktigt för att öka innovationskraften. I Tillväxtverkets entreprenörskapsbarometer konstateras det att unga är mer positiva till att starta företag och ser färre nackdelar med att göra det än äldre åldersgrupper.¹

I Ludvika är 47 % av gymnasieungdomarna positiva till att starta företag i framtiden och 13 % svarar att de redan har ett företag. En högre andel tjejer än killar är tveksamma och svarar "vet inte". Även i rikssnittet ser det ut så, att killar har ett större intresse av att starta företag än tjejer.

I Ludvika svarar en högre andel unga att de redan har ett företag, jämfört med både rikssnitt och regionsnitt. I rikssnittet för Lupp 2015 uppger 4 % att de har ett företag och i regionsnittet för Dalarna är siffran 5 %.

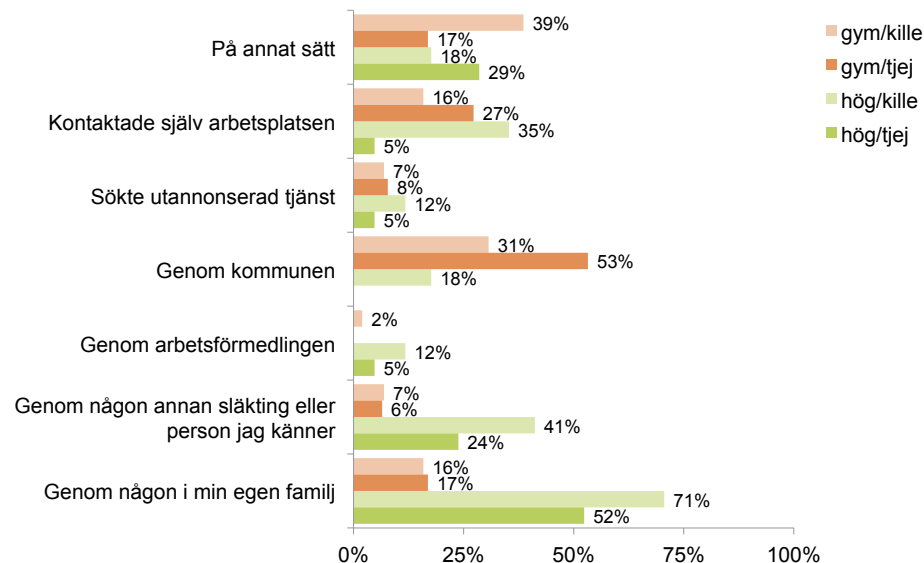
¹ Tillväxtverket 2013: Ungas attityder till företagande

G3. Utveckling över tid: Andel som kan tänka sig starta företag i framtiden

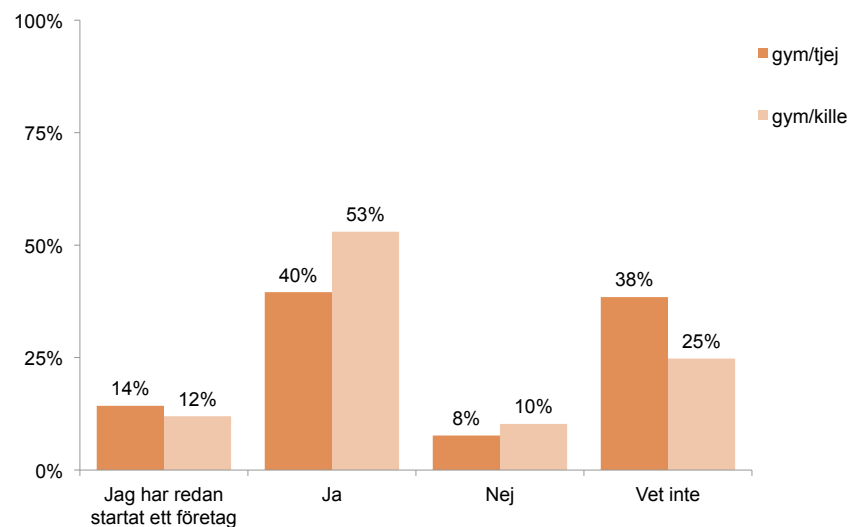
GYMNASIET	2015	2014	2013	2012	2011
	60%*	54%	53%	49%	58%

*Andel "Ja" + "Jag har redan startat företag" är gällande 2015 års siffra sammanslaget. Innan 2015 var svarsalternativen Ja/Nej/Vet ej. Notera att detta kan påverka jämförbarheten.

G2b. Hur fick du ditt sommarjobb?

G3. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden?

H. Framtid

I det sista avsnittet i Lupp-enkäten ställdes några frågor som berör ungdomarnas framtid och en del av dessa frågor är även ställda i relation till kommunens framtida utveckling.

VILL GÖRA HÄRNÄST

Vad gäller högstadieungdomarna framgår det att en stor andel vill börja på en gymnasieutbildning direkt efter grundskolan. Totalt svarar 86 % av tjejerna och 81 % av killarna att de vill börja på en gymnasieutbildning. Vad gäller gymnasieungdomarna så vill 21 % studera på högskola eller universitet i Sverige och 19 % anger att de vill resa. De som vill resa är i stor utsträckning tjejer. Killar vill däremot i högre utsträckning än tjejer helst jobba i kommunen de bor i eller i närheten. Andelen killar som helst vill jobba efter gymnasiet är något högre i Ludvika är i rikssnittet för Lupp 2015, där 21 % av gymnasiekillarna svarar att de helst vill börja jobba.

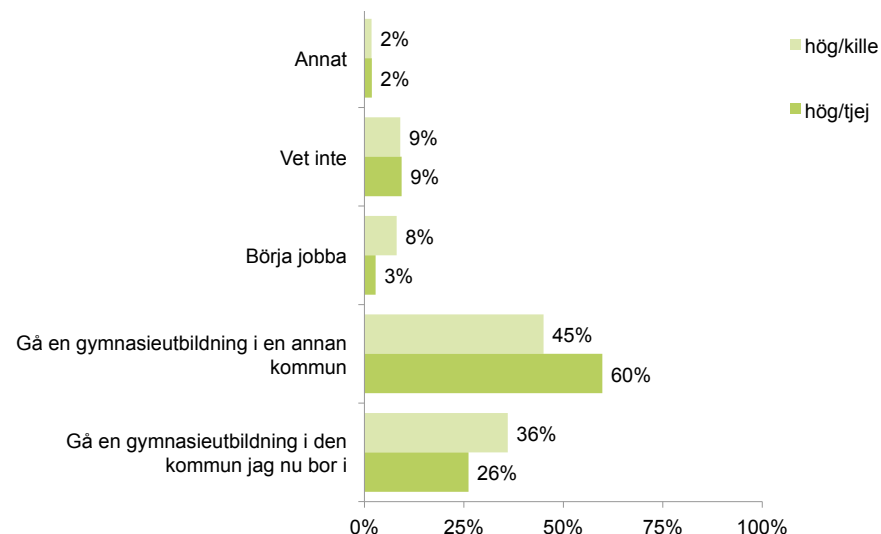
Vid en jämförelse till rikssnittet vill en ungefär lika stor andel högstadieungdomar i Ludvika gå en gymnasieutbildning efter grundskolan. Vad gäller gymnasieungdomarna vill en ungefär lika stor andel unga i Ludvika som i rikssnittet studera på högskola eller universitet. Andelen som vill jobba i kommunen eller i närheten är något högre i Ludvika (20 %) jämfört med rikssnittet (16 %).

H1b. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter gymnasiet? Utveckling över tid*

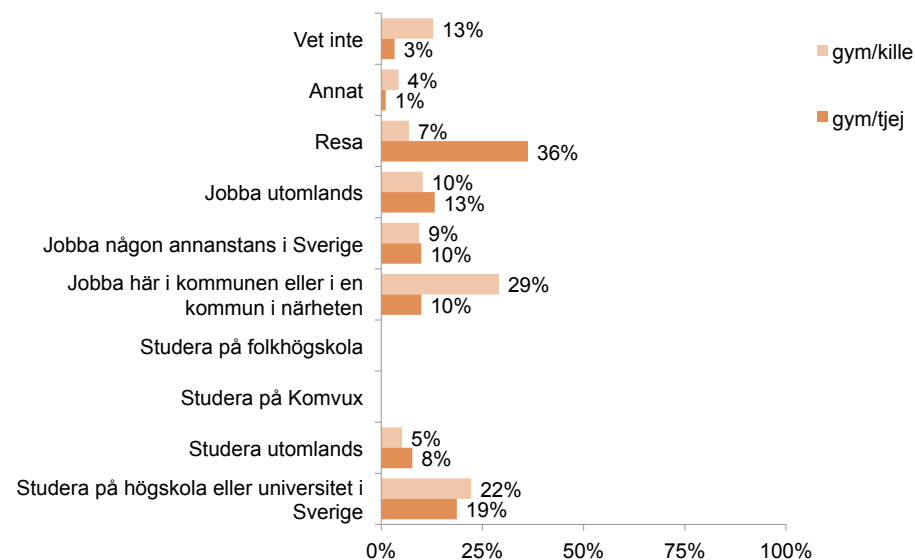
GYMNASIET	2015	2014	2013	2012	2011
Studera på högskola eller universitet i Sverige	21%	25%	24%	23%	22%
Jobba här i kommunen eller i en kommun i närheten	20%	18%	17%	15%	18%
Jobba någon annanstans i Sverige	10%	11%	13%	10%	8%
Resa	19%	8%	13%	16%	16%
Studera utomlands	6%	8%	11%	11%	12%
Jobba utomlands	11%	16%	9%	8%	14%
Studera på folkhögskola	0%	1%	1%	0%	1%
Studera på Komvux	0%	1%	0%	0%	0%
Vet inte	9%	10%	11%	16%	4%
Annat	3%	2%	2%	2%	2%

*2011 fanns något fler alternativ och vissa var formulerade på lite annat sätt, vilket gör att en jämförelse till år 2011 kan tolkas med viss försiktighet

H1a. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter grundskolan?

H1b. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter gymnasiet?

H. Framtid

VIDARE STUDIER

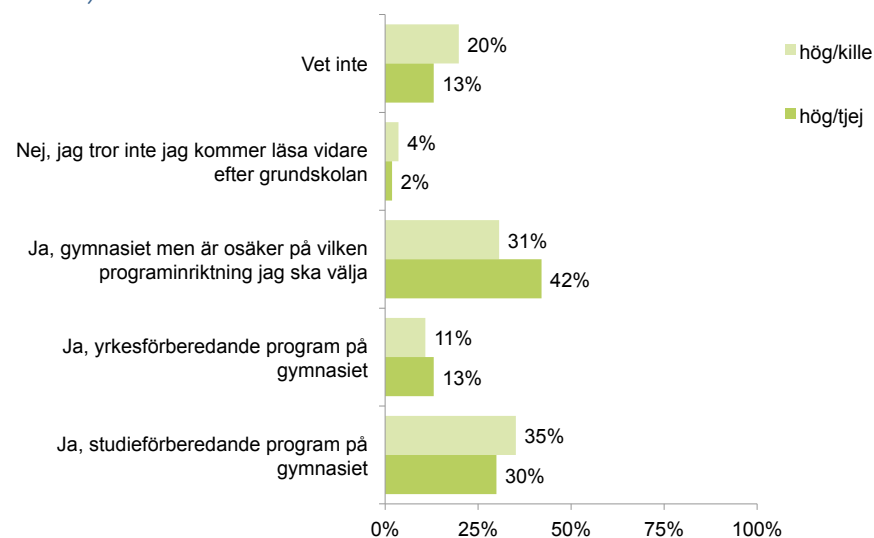
Ungdomarna fick även mer specificerade frågor gällande om de kommer läsa vidare efter grundskolan eller gymnasiet.

Vad gäller högstadieungdomarna tror 81 % att de kommer läsa vidare, direkt eller senare. Tjejer är något mer osäkra på vilken typ av program de vill läsa. Andelen högstadieungdomar som tror de ska läsa vidare är på liknande nivå i Ludvika som i rikssnittet för Lupp (totalt 82 % i rikssnittet tror de kommer studera vidare).

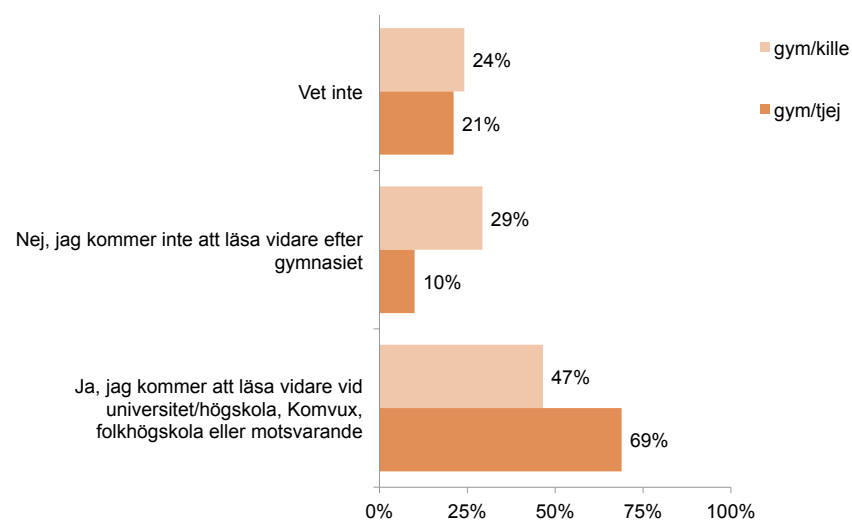
Vad gäller gymnasieungdomarna tror 56 % att de kommer läsa vidare, direkt eller senare. Tjejer tror i märkbart högre utsträckning än killar att de kommer läsa vidare efter gymnasiet. 29 % av killarna på gymnasiet svarar att de inte kommer läsa vidare. Detta kan, åtminstone till viss del, ha att göra med att killar i högre grad än tjejer läser yrkesförberedande gymnasieprogram, se sida 21.

Andelen som tror de kommer läsa vidare efter gymnasiet är i Ludvika på liknande nivå, dock något lägre, sett till rikssnittet (där 59 % anger de tror de kommer läsa vidare). Även i rikssnittet tror tjejer i högre grad än killar att de kommer studera vidare, men skillnaden mellan könen i Ludvika är något större. I rikssnittet svarar 67 % av tjejerna och 52 % av killarna att de tror de ska läsa vidare.

H2a. Tror du att du kommer läsa vidare efter grundskolan (direkt eller senare)?

H2b. Tror du att du kommer läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare?

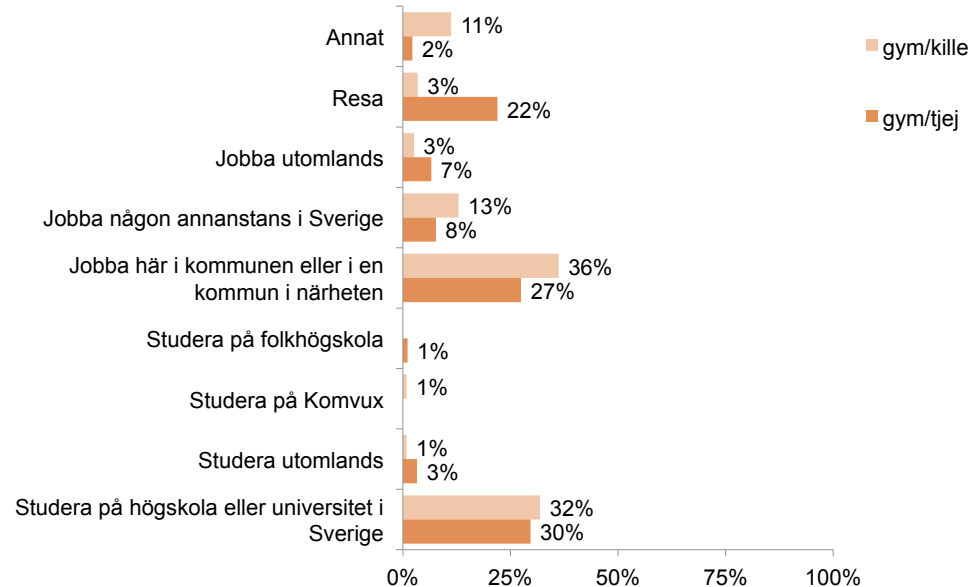
H. Framtid

TROR DE KOMMER GÖRA - GYMNASIET

Gymnasieungdomarna fick även en fråga om vad de tror de kommer göra direkt efter gymnasiet. 32 % tror de kommer jobba i kommunen där de bor eller i närheten. En nästan lika stor andel, 31 %, tror de kommer studera på högskola eller universitet. Tjejer tror i klart högre grad än killar att de kommer resa direkt efter gymnasiet.

I tabellen nedan till höger redovisas resultatet på fråga H3 över tid. Andelen gymnasieungdomar som tror de kommer jobba i kommunen eller i en kommun i närheten direkt efter gymnasiet har tydligt ökat i årets resultat, i förhållande till tidigare års resultat.

H3. Vad tror du att du kommer göra direkt efter gymnasiet?

H3. Utveckling över tid: Vad tror du att du kommer göra direkt efter gymnasiet? *

GYMNASIET	2015	2014	2013	2012	2011*
Studera på högskola eller universitet i Sverige	31%	32%	36%	34%	30%
Jobba här i kommunen eller i en kommun i närheten	32%	28%	21%	19%	30%
Jobba någon annanstans i Sverige	10%	10%	10%	7%	12%
Resa	11%	2%	7%	8%	3%
Studera utomlands	2%	4%	4%	6%	4%
Jobba utomlands	4%	4%	5%	5%	5%
Studera på folkhögskola	1%	1%	1%	1%	1%
Studera på Komvux	1%	1%	0%	0%	0%
Vet inte	8%	17%	13%	17%	9%

* 2011 fanns något fler alternativ och vissa var formulerade på lite annat sätt, vilket gör att en jämförelse till 2011 kan tolkas med viss försiktighet. 2014-2011 fanns även "annat" alternativ som inte finns med 2015 vilket kan påverka jämförbarheten

H. Framtid

FLYTT FRÅN KOMMUNEN

Ungdomarna fick även svara på en fråga om det tror de kommer flytta från kommunen där de bor. Vad som framgår är att en hög andel, 65 % på högstadiet och 75 % på gymnasiet, tror att de kommer flytta. Tjejer i båda åldersgrupper tror de kommer flytta i högre utsträckning än killar.

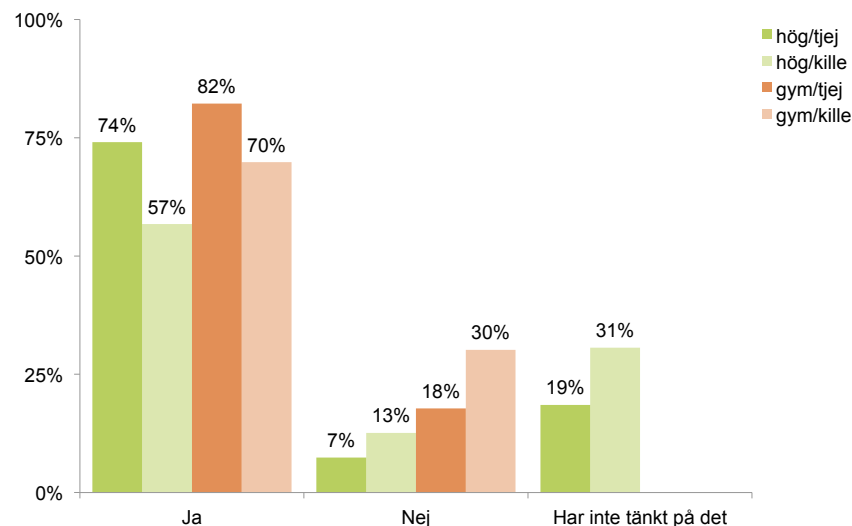
Andelen unga som tror de kommer flytta, både på högstadiet och gymnasiet, har ökat de senaste åren, dock med viss föränderlighet mellan åren, se tabellerna på följande sida. På gymnasiet var andelen som tror sig flytta mellan 2009-2012 runt 60-64 %, för att sedan öka något år 2013, minska igen till 61 % år 2014, och har igen ökat i årets resultat till 75 %. På högstadiet syns en liknande trend med viss variation. Runt 50-56% svarade mellan 2009-2013 att de tror de kommer flytta och andelen unga på högstadiet som tror sig flytta i år är 65 %.

I forskningen talas det ofta om "push" och "pull" faktorer när man förklarar orsaker till varför personer flyttar. Pushfaktorer är faktorer som gör individen missnöjd med livssituationen på en geografisk plats och pullfaktorer är faktorer på andra geografiska platser som är attraktiva ur en individs perspektiv och gör att individen dras i den riktningen. För ungdomar i Sverige är det dock väldigt vanligt att flytta på grund av studier.

Forskaren Lotta Svensson framhåller att mer "hårda" aspekter, dvs. sådant som krävs eller som man behöver för att bo på en viss plats – arbete, barnomsorg, butiker, kulturutbud m.m. inte ensamma förklarar besluten om att stanna eller flytta, utan att subjektiva faktorer spelar en roll. Klass- och könsrelaterade perspektiv samt familjebakgrund spelar en stor roll för individens syn på att stanna eller flytta. Om de mer hårda eller objektiva förutsättningarna är uppfyllda ökar dock möjligheterna att välja utifrån vad man i övrigt vill med sitt liv.¹

¹ Lotta Svensson 2006: Vinna eller försvinna? Drivkrafter bakom ungdomars utflyttning från mindre orter

H4. Tror du att du kommer att flytta från kommunen där du bor?

H4. Utveckling över tid: Andel som tror de kommer flytta från kommunen Högstadiet

HÖGSTADIET	2015	2014	2013	2012	2011
	65%	46%	54%	56%	59%

H4. Utveckling över tid: Andel som tror de kommer flytta från kommunen Gymnasiet

GYMNASIET	2015	2014	2013	2012	2011
	75%	61%	68%	63%	63%

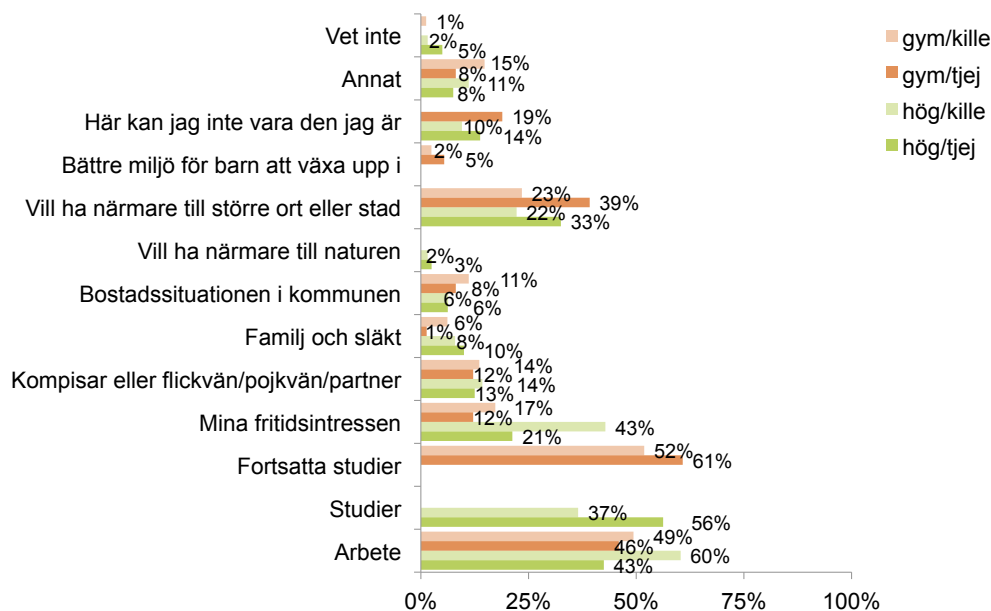
H. Framtid

ORSAKER TILL FLYTT FRÅN KOMMUNEN

Avseende högstadieungdomarna och orsaker till att flytta från kommunen svarar en hög andel, totalt 51 %, tror att de kommer flytta på grund av arbete och 48 % anger studier. 31 % av högstadieungdomarna anger även att de tror de kommer flytta på grund av sina fritidsintressen.

Gällande gymnasieungdomarna svarar 48 % att de tror de kommer flytta på grund av arbete och 56 % anger fortsatta studier som anledning. 30 % av de som tror de kommer flytta på gymnasiet svarar att de vill ha närmare till större ort eller stad.

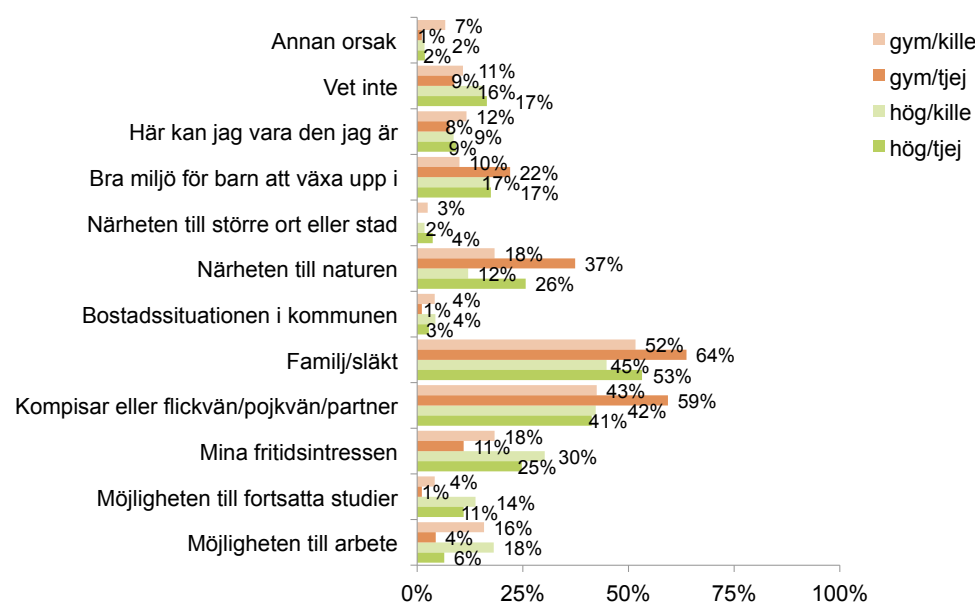
H4b. Av vilken anledning tror du att du kommer flytta från kommunen?

DET BÄSTA MED LUDVIKA

I Lupp-enkäten ställdes även en fråga om vad som är det bästa med att bo i kommunen. 48 % av ungdomarna i högstadiet och 55 % av ungdomarna i gymnasiet anger familj/släkt. En hög andel, 42 % på högstadiet och 49 % på gymnasiet, anger kompisar eller partner. Därefter anger flest närheten till naturen samt fritidsintressena.

H5. När du tänker på hur det är att bo i din kommun, markera de alternativ som du tycker är det bästa med att bo i din kommun?

H. Framtid

FÅR DU GIFTA DIG MED VEM DU VILL?

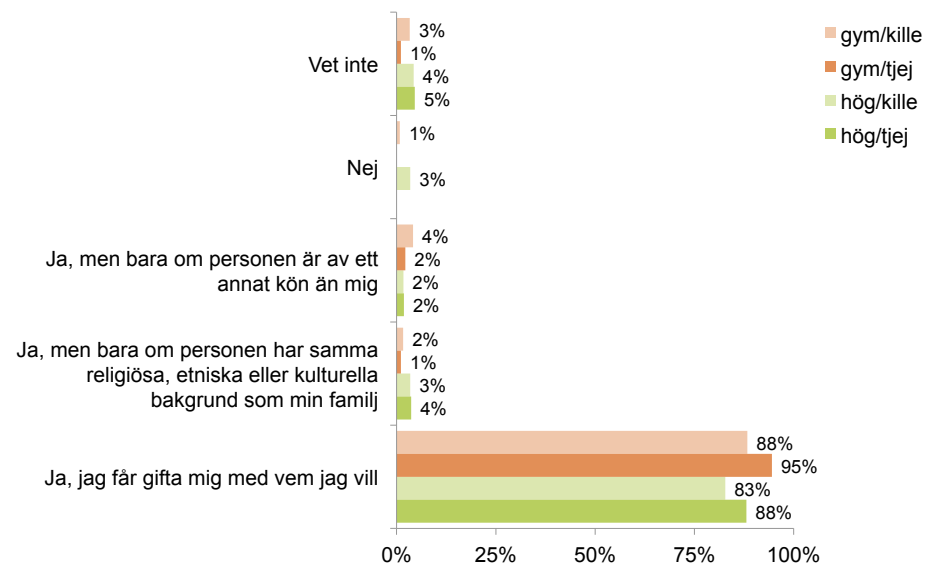
En stor andel svarar att de får gifta sig med vem de vill. 85 % av ungdomarna på högstadiet har svarat att de får gifta sig med vem de vill motsvarande andel på gymnasiet är 89 %.

FRAMTIDSTRO

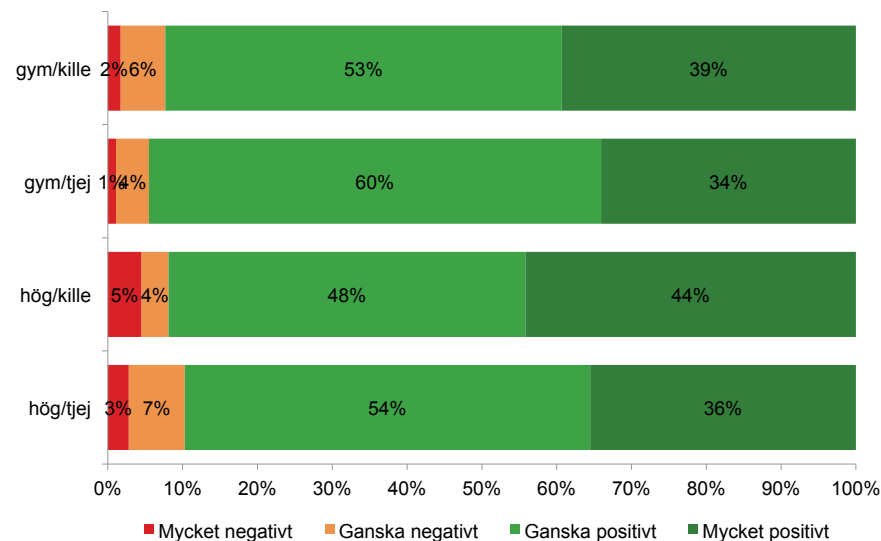
Vad som vidare framgår är att en väldigt hög andel av ungdomarna i Ludvika har en positiv framtidssyn. 93 % av ungdomarna på gymnasiet och 91 % av ungdomarna på högstadiet har svarat att de ser mycket eller ganska positivt på framtiden för sin egen del.

Andelen unga med en positivt framtidstro är på en liknande nivå i Ludvika som i riksnittet för Lupp, där 92 % av gymnasieungdomarna och 93 % av högstadieungdomarna anger att de ser positivt på framtiden.

H6. Får du gifta dig med vem du vill?

H7. Hur ser du på framtiden?

I. Fördjupad analys - ungas villkor

UNGAS VILLKOR OCH FÖRUTSÄTTNINGAR I LUDVIKA

I denna del presenteras det som framkommit genom en fördjupad analys, dvs. genom sambandsanalyser, för att få en större förståelse om ungdomarna i Ludvika kommun har lika villkor och förutsättningar. Genom att fördjupat titta mer på vilka ungdomar som exempelvis anger missnöjda med ekonomin och vad som i övrigt korrelerar med detta kan man få en större övergripande förståelse för de ungas förutsättningar. Denna del presenteras som ett skilt avsnitt eftersom det egentligen berör Lupp-undersökningens alla delar.

Fokus i denna del lagts på att titta fördjupat på ekonomiska villkor (ekonomisk utsatthet/ missnöje med ekonomi), familjevillkor (familjeutsatthet/ missnöje med familj), samhällliga villkor (samhälleligt utsatta/samhälleligt missnöje) samt hälsovillkor (hälsoutsatta/ missnöje med egna hälsan). Denna kategorisering är gjord utifrån MUCF:s rapport "Att förstå utsatthet". Vad som dock bör noteras är att frågorna som MUCF tilldelar de olika villkoren för att undersöka utsatthet är fler än de frågor som ställs i Lupp-enkäten rörande de olika områdena. Vad som vidare bör noteras är att de som tillhör de olika kategorierna av utsatthetsvillkor inte nödvändigtvis behöver vara utsatta, men det kan indikera en risk för utsatthet och/eller missnöje som kan vara viktig och intressant att reflektera över.¹

De ungdomar som själva uppskattar sin hälsa som ganska eller mycket dålig, och samtidigt svarar att de sällan eller aldrig/någon gång i månaden tränar, definieras som utsatta avseende hälsovillkor. De som kategoriseras som utsatta i samhällliga villkor är de som mycket litet eller ganska litet förtroende för vuxna personer och dessutom uppger att de blivit orättvist behandlade av samhällliga institutioner (skola, vård, polis m.fl.). Den grupp som beskrivs som utsatta i familjevillkor har svarat att de är ganska eller mycket missnöjda med sin familj. De som är utsatta i ekonomiska villkor svarar att de är ganska eller mycket missnöjda med sin ekonomi, och svarar även att det flera gånger hänt att de inte kunnat köpa/göra något som många andra gör/köper, eftersom att deras familj inte har råd.

¹ Vidare betonas att man bör särskilja på utsatthetens villkor (livsvillkor som formar barn och unga, exempelvis begränsade materiella resurser) samt erfaren utsatthet (det som kan, men inte måste hända unga till följd av villkoren, exempelvis psykiska besvär). Vidare nämns att relationen mellan utsatthetens villkor och erfaren utsatthet kan bäst förstås som en fråga om risk. I denna del ligger fokus på att undersöka hur utsatthet i livsvillkor korrelerar med erfaren utsatthet samt andra frågor i enkäten, exempelvis syn på inflytande och framtidstro. MUCF 2008: Att förstå utsatthet

RESULTAT IFRÅN SAMBANDSANALYSER

I Ludvika framgår det att individer som är utsatta i ett villkor i flera fall även befinner sig i en annan utsatt grupp. Exempelvis är en stor andel av de som räknas som utsatta avseende ekonomiska villkor även utsatta i familjevillkor. Samma sak gäller att de som är utsatta avseende familjevillkor vilka också i klart större utsträckning än övriga är hälsoutsatta. Således innefattar grupperna i viss utsträckning samma individer.

Det finns ett tydligt samband mellan utsatthetsvillkoren samt kön och etnicitet. Ofta är detta tendenser och samband som inte bara gäller i kommunen utan även på nationell nivå. Demografiskt går det exempelvis att konstatera att tjejerna i Ludvika i högre utsträckning är ekonomiskt utsatta och hälsoutsatta, jämfört med killarna. Vidare framgår det att de personer med ett utomeuropeiskt ursprung är närmare dubbelt så många (11 %) utsatta i familjevillkor, i förhållande till de med ett svenskt (6 %) eller europeiskt ursprung (5 %). Gruppen med utomeuropeiskt ursprung är även överrepresenterad bland de som tillhör utsatta i ekonomiska villkor, såväl som något fler vad gäller utsatthet i hälsovillkor.

Föräldrarnas sysselsättning spelar också en väsentlig roll i ungdomars tillvaro. De med föräldrar som är sjukskrivna eller arbetslösa är tydligt överrepresenterade sett till utsatthet i ekonomiska villkor. En andel om 36 procent av de med föräldrar som är arbetslösa eller sjukskrivna är ekonomiskt utsatta, medan motsvarande siffra är 14 procent bland övriga.

Det finns även ett samband mellan utsatthetsvillkoren och hur aktivt ungdomar deltar i idrottsaktiviteter och kulturella aktiviteter. En större andel av de som anger att de är mindre aktiva i idrott och kultur befinner sig i större skala också i ekonomisk utsatthet samt hälsoutsatthet.

De ungdomar i kommunen som befinner sig i någon eller flera av de utsatta grupperna skattar också deras hälsa som sämre än övriga. Bland de som uppger sig ha en mycket eller ganska dålig hälsa är 32 procent även samhälleligt utsatta, medan de med en bra eller mycket bra hälsa endast är 11 procent. Samma företeelse syns även hos de ungdomar som anger att de lider av psykosomatiska besvär. Främst är den psykosomatiska hälsan kopplad till hälsoutsatthet, men en större andel ungdomar med regelbundna psykosomatiska besvär är också ekonomiskt, samhälleligt och familjeutsatta jämfört med övriga.

I. Fördjupad analys - ungas villkor

Klart fler som svarar att de känner sig nedstämda flera gånger i veckan eller varje dag är även utsatta i andra avseenden. Ungefär var tredje ungdom som upplever nedstämdhet dagligen eller flera gånger i veckan svarar därmed även att de oroar sig för sina föräldrars ekonomi samt att de händer att de inte har råd med sådant många av deras jämnåriga har. I gruppen som anger att de känner sig nedstämda dagligen/flera gånger i veckan samt uttrycker missnöje om livet i sin helhet är andelen ekonomiskt utsatta ännu högre, 41 %. Medan andelen bland de övriga är klart lägre, endast 13 %.

Bruket av alkohol, nikotin och narkotika är klart högre i alla fyra grupper av utsatthetsvillkor. Bland de som är hälsoutsatta och samhälleligt utsatta röker eller snusar 26 %, medan samma siffra för övriga är 12 %.

De som finns i någon av utsatthetsvillkoren är lika intresserade av politik, samhället och vad som händer i världen som övriga grupper. Personerna i alla fyra utsatta grupper är dessutom något mer samhällsaktiva än övriga, särskilt de som befinner sig i en samhällelig utsatthet. De som är hälsoutsatta och familjeutsatta anser dock i något lägre utsträckning att de har möjligheter att framföra sina åsikter till de som bestämmer. De som är samhälleligt utsatta vill dock i tydligt större utsträckning vara med och påverka i frågor som rör sin kommun än övriga. Förtroende för vuxenvärlden är vidare lägre i grupperna av utsatthet. Speciellt lågt är förtroendet för politiker hos de samhälleligt utsatta (91 % av samhälleligt utsatta har lågt förtroende för politiker) och för vuxna i allmänhet bland de familjeutsatta (59 % av familjeutsatta har lågt förtroende för vuxna i allmänhet).

Ungdomar i Ludvika som befinner sig i samhällelig utsatthet eller familjeutsatthet uppger i betydligt högre utsträckning att de blivit utsatta för att någon hotat dem, stulit från dem, miss-handlat dem eller utsatt dem för sexuella övergrepp. I något högre utsträckning uppger även de som är ekonomiskt utsatta att de upplevt något av det ovan nämnda. De som befinner sig i någon av utsatthetsvillkoren upplever sig i allmänhet mindre trygga på de flesta av platserna som det frågas om i enkäten. En märkbart större andel känner sig otrygga på stan, i kollektivtrafiken eller på ungdomsgård i jämförelse med de som inte finns i någon grupp av utsatthet. Exempelvis känner sig 79 % av de ungdomar som är utsatta i familjevillkor otrygga på de nämnda platserna jämfört med 32 % bland övriga.

De som finns i en utsatt grupp har överlag märkbart mer negativ framtidstro än övriga, med undantag från de samhälleligt utsatta, vars framtidstro är på en likvärdig nivå. Speciellt har

de ungdomar som befinner sig i hälsoutsatthet och familjeutsatthet en mer negativ syn på framtiden. I dessa grupper svarar omkring 20 % att de är ganska negativt eller mycket negativt inställda till framtiden. Vidare framgår det att färre ungdomar i de utsatta grupperna tror att de kommer att flytta från Ludvika, jämfört med övriga grupper.

SAMMANFATTADE REFLEKTIONER

De samband som hittats stämmer väl överens med aktuell forskning. Bland annat den generella slutsatsen att med ökad grad av utsatthetsvillkor gällande ekonomi, familj, samhällsliv och hälsa, så ökar tydligt andelen unga som erfar utsatthet i olika former (exempelvis psykosomatiska besvär). Även slutsatsen att utsattheten i hög grad samvarierar med kön (att tjejer i högre grad än killar utsatta) samt bakgrund (att utomeuropeisk födda i högre grad utsatta är de som är födda i Sverige) framgår i viss omfattning genom sambandsanalyserna.² Vad gäller hälsoutsatthet konstaterar bl.a. Statens Folkhälsoinstitut att särskilt hårt drabbade avseende hälsa är barn och unga till föräldrar med svag anknytning till arbetsmarknaden, ensamstående föräldrar samt barn till föräldrar där båda är utrikes födda.³ I rapporten "Hellre rik och frisk - om familjebakgrund och barns hälsa" konstateras att föräldrarnas socioekonomiska status (inkomst och utbildningsnivå) ger upphov till stora skillnader i barns hälsa.⁴

Vad som dock bör uppmärksammas är att inte alla som lever med utsatta livsvillkor erfar utsatthet samt att det också finns unga som erfar utsatthet fast de inte lever med utsatta villkor.⁵ Det är även viktigt att komma ihåg att en väldigt hög andel av ungdomarna i Ludvika mår bra och är nöjda med sin tillvaro, och inte befinner sig i utsatthetens villkor. Att på detta sätt få en större inblick i de ungas förutsättningar kan dock vara värdefullt i det vidare arbetet med kommunens ungdomspolitiska mål.

² MUCF 2008: Att förstå utsatthet

³ Statens folkhälsoinstitut 2013: Barn och unga 2013 – utveckling av faktorer som påverkar hälsan och genomförda åtgärder.

⁴ Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa

⁵ MUCF 2008: Att förstå utsatthet

